

ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಃ ಪ್ರಸೀದತು

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ರಚಿತ

ಸ್ಕಂದ ಮಹಾಪುರಾಣ

ಭಾಗ-೧

ಅನುವಾದ-ಲೇಖಕರು

ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ

ಪಂ. ಪಂಢರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ

ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯಪ್ರಶಸ್ತಿ

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ದಾಲ್ಮಿಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶ್ರೀವಾಣಿ ಅಲಂಕರಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ

-: ಪ್ರಕಾಶಕರು :-

ಖೋಡೇ ಫೌಂಡೇಶನ್

ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣಾ ವಿಭಾಗ

ನಂ.9, ಶೇಷಾದ್ರಿರಸ್ತೆ, ಅಗ್ನಿಶಾಮಕದ ಎದುರು

ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-560 009

ದೂರವಾಣಿ : 22956571, 22956565

ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ : 0091-80-22956570

SRI SKANDA MAHAAPURAANA of Bhagavan Sri Vedavyasa Edited and translated in to Kannada by Rajyaprashasti, Rashtraprashasti, Ramakrishna Dhalmia Lakshmi Shreevani Alankarana Prashasti Puraskrutha Panditha Sri Pandarinathacharya Galagali, Vishveshwara Nagara, Shanthi Colony, Hubli-580032 Ph : (0836) 2250250

First Edition : 1967

Second Edition : 2003

No. of Pages : xiv + 307

No. of Copies : 1,000

Price : Rs. 180 = 00

Printed at : **SRI VENKATESHWARA PRINTERS**
No. 3, Yellappa Road, Susheela Road Cross
Chickmavalli, Lalbagh Crumbigal Road Cross
BANGALORE-560 004
Phone : 26573001

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಥಾನವುಂಟು. ವೇದ, ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಅನಂತರ ಪುರಾಣಗಳೇ ಭಾರತೀಯ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಭೂತವಾದ ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ''ಇತಿಹಾಸ-ಪುರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ವೇದ ಸಮುಪ ಬೃಹಂಯೇತ್'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ವೈದಿಕದರ್ಶನಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ವೇದಾರ್ಥಗಳು ವೇದ್ಯವಾಗುವುದು ಪುರಾಣಗಳಿಂದಲೇ.

ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ರಚಿಸಿದ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಪುರಾಣವೆಂದರೆ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ, ಪರಮೇಶ್ವರನ ವರಕುಮಾರನಾದ ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಸ್ಕಂದದೇವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸ ಹೊರಟ ಈ ಮಹಾಮಹತ್ತರವಾದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿವ-ವಿಷ್ಣು ಮುಂತಾದ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ದೇವಧಿದೇವತೆಗಳ ಚಾರುಚರಿತ್ರೆಗಳೂ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಸಾಳವಾಣಿ ಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಅನೇಕಾನೇಕ ರಾಜವಂಶ, ಮುನಿಕುಲ, ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬವಣೆ, ಸ್ವೈರಣೆ, ಉತ್ಥಾನ-ಪತನ, ಪುರೋಗತಿ-ಪರಾಗತಿ, ಸುಖ-ದುಃಖ, ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ವಿಕೃತಿ, ಸಂತಾಪ-ಸಂತಸ ಮುಂತಾದ ಅವಸ್ಥಾಂತಗಳನ್ನು ಸುರುಳಿ ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ಈ ಪುರಾಣವು ಮನುಕುಲವು ನಡೆದುಬಂದ ದಾರಿಯ ಗೆರೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವ, ಮುನಿ, ಋಷಿ, ರಾಜರಂತೆ ದೀನ, ದರಿದ್ರ, ವೇಶ್ಯೆ, ಚಂಡಾಲ, ಪತಿತ ದಲಿತರ ಯಾತನಾಮಯವಾದ ದಾರುಣ ಜೀವನದ ಹೋರಾಟ ಅಪಾಯ ಉಪಾಯ ಉದ್ಧಾರ ಉತ್ಕರ್ಷಗಳ ಚಿತ್ರಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಿಡಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೈವಲ್ಯದತ್ತ ಅನಿರ್ಬಂಧವಾಗಿ ಸಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಪಡೆಯುವ ಸತ್ಯದ ಸತ್ಪಥ ಮುಕ್ತಿಯಮಂದಿರ ಮುಕ್ತದ್ವಾರವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಜನಾಂಗದವರಿಗೂ ಎಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆ ಈ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ.

ಈ ಪುರಾಣದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ದೇವತೆ ಸ್ಕಂದ ಮತ್ತು ಅವನ ತಂದೆ ಪರಶಿವ. ಮಹಾಭಾರತದಂತೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಶ್ಲೋಕಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಬೃಹದ್ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ, ನೀತಿ, ನಿಯಮ, ದೈವವಾದ ಪೌರುಷವಾದ, ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ, ವಿಧಿವಿಲಾಸ, ದುರಾಚಾರದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ, ಸದಾಚಾರದ ಮಧುರಫಲ, ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸೆ ಸದಾಚಾರ ಪರೋಪಕಾರಗಳ ಮಹತಿ, ಕಪಟ ಕ್ರೌರ್ಯ ನೈಚ್ಯ ನೈಷ್ಠುರ್ಯಗಳ ಜಘನ್ಯತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಹಾಗೂ ನೀತಿ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ ಪುರಾಣವಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ! ಸಮಗ್ರ ಭಾರತೀಯ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ಇಷ್ಟೊಂದು ಬೃಹತ್ತರ ಮತ್ತು ಮಹತ್ತರ ಗ್ರಂಥವಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ.

ಈ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಬಂಗಾಲದ ವಂಗವಾಸಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೋಲ್ಕತ್ತ ಲುಧಿಯಾನಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಏಳು ಖಂಡಗಳಿದ್ದು ಇದು ಮಹಾಪುರಾಣ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮಹಾಪುರಾಣದ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನೇ ನಾವು ನಮ್ಮ ಈ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲಮಾತೃಕೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇವೆ.

ಆದರೆ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣ ಸಂಹಿತಾತ್ಮಕ ಭಾಗವೂ ಬಹು ದೊಡ್ಡದಿದೆ. ಸಂಹಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವು ಉಪಪುರಾಣ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವುದು ಪೌರಾಣಿಕ ವಾಙ್ಮಯದ ಗಾಢಅಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕವೇ ಸರಿ. ಈ ಸಂಹಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವು ಇಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಈಗ ದೊರೆತಷ್ಟು ಭಾಗವೂ ಈ ಪುರಾಣದ ಮೇಲ್ಮೆ ಮಹತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಾಮುನೀಷಿ ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಹಿತಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಸೂತ ಸಂಹಿತೆಗೆ 'ಸೂತ ಸಂಹಿತಾತಾತ್ಪರ್ಯ ದೀಪಿಕಾ' ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಖಂಡಾತ್ಮಕ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ ಎರಡೂ ಕೂಡಿಯೇ ಒಂದು ಸ್ಕಂದಮಹಾಪುರಾಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಕಂದ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇಡಿಯಾಗಿಯೇ ಇಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ನಾವು ಮೊದಲು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪಲಬ್ಧವಾದ ಹಾಗೂ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಖಂಡಾತ್ಮಕ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಅನಂತರ ಸಂಹಿತಾತ್ಮಕ ಭಾಗವನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ಮುಂಬೈ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ವಂಗವಾಸಿ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನವರು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಎರಡೂ ಖಂಡಾತ್ಮಕ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮನಾಗಿದೆ. ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ (೧) ಮಾಹೇಶ್ವರ ಖಂಡ (೨) ವೈಷ್ಣವ ಖಂಡ (೩) ಬ್ರಾಹ್ಮಖಂಡ (೪) ಕಾಶೀ ಖಂಡ (೫) ಆವಂತ್ಯ ಖಂಡ (೬) ನಾಗರ ಖಂಡ (೭) ಪ್ರಭಾಸ ಖಂಡ ಎಂದು ಏಳು ವಿಭಾಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನೇ ಮಹೇಶ್ವರ ಖಂಡ, ವಿಷ್ಣುಖಂಡ, ಬ್ರಹ್ಮಖಂಡ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಕೇದಾರಖಂಡ, ಕುಮಾರಿಕಾ ಖಂಡ, ಅರುಣಾಚಲ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಖಂಡ (ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಸಹಿತ) ಎಂದು ಮೂರು ಉಪಖಂಡಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಎರಡನೆಯದಾದ ವೈಷ್ಣವ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಅಥವಾ ಭೂವರಾಹ ಖಂಡ, ಉತ್ಕಲಖಂಡ ಅಥವಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ವಿಶಾಲಾ ಖಂಡ ಅಥವಾ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ವೈಶಾಖ ಮಾಸ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಅಯೋಧ್ಯಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಎಂದು ಉಪವಿಭಾಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಮೂರನೆಯದಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸೇತು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಖಂಡ, ಧರ್ಮಾರಣ್ಯ ಖಂಡ, ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಖಂಡ, ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರ ಖಂಡ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ಕಾಶೀಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪೂವಾರ್ಧ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳು ಇದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವರ ಮಹಾಮಹಿಮೆ ಗಳೂ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಐದನೆಯದಾದ ಆವಂತೀ ಖಂಡ ಅಥವಾ ಆವಂತ್ಯ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಆವಂತೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಚತುರಶೀತಿಲಿಂಗ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ (ಎಂಬತ್ನಾಲ್ಕು ಲಿಂಗಮಹಿಮೆ) ಮತ್ತು ರೇವಾಖಂಡಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ರೇವಾಖಂಡದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆರನೆಯದಾದ ನಾಗರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮಾ ವರ್ಣನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಏಳನೆಯದಾದ ಪ್ರಭಾಸಖಂಡದಲ್ಲಿ ಏಳು ಭಾಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. (೧) ಮಾಹೇಶ್ವರ ಭಾಗ (ಇದರಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ). (೨) ವೈಷ್ಣವ ಭಾಗ (೩) ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ (೪) ಕಾಶೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ (೫) ರೇವಾ ಉಜ್ಜೈನೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ (೬) ನಾಗರ ಭಾಗ (೭) ಪ್ರಾಭಾಸಿಕ ಭಾಗ (ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ದ್ವಾರಕಾ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಹಾಗೂ ಮಹಾದೇವರ ಮತ್ತು ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಮಹಿಮೆಗಳು ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ). ಇದು ನಾವು ಅನುವಾದಿಸುತ್ತಲಿರುವ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಏಳು ಖಂಡಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪರೇಷೆ.

ನಾವು ಪ್ರಕೃತ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಕನ್ನಡ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವಾಗ ವಂಗವಾಸಿ ಪ್ರೆಸ್ಸು, ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪ್ರೆಸ್ (ಮುಂಬೈ), ಮನಸುಖರಾವ ಮೋರ (ಕ್ವಾಯ್ವ ರೋಡ, ಕಲಕತ್ತಾ) ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಲಖನೌದ ನವಲಕಿಶೋರ ಪ್ರೆಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣಧ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪಂಡಿತ ಕುಂದರಗೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ, ಮೈಸೂರಿನ ದಿ. ಎಂ. ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥ ಸಂಗ್ರಹದ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ಆಧರಿಸಿ ಪಂಡಿತಮಂಡಲಿಯೊಡನೆ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಪಾಠಾಂತರ ಭಾಷಾಂತರಗಳ ಪರಿಶೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಶುದ್ಧಪಾಠವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಈ ಕನ್ನಡ ಪರಿವರ್ತನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಎರಡು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ವ ಪಾಠಗಳಿಗೂ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಕೆಲವು ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೂ ಪಾಠಾಂತರ ಅಧ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವೈಪರೀತ್ಯ ವೈಸಾದೃಶ್ಯಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ಪಂಡಿತ ಮಂಡಲಿಯವರೊಡನೆ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಗೋರಖಪುರದ ಹಿಂದೀ ಸಂಸ್ಕರಣದವರು ಅನುಸರಿಸಿದ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ನವಲ ಕಿಶೋರ ಕಲಕತ್ತಾ ಪ್ರತಿಗಳ ಪಾಠಗಳನ್ನು ವಿವಾಹವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ಎಂದು ಹಿಡಿದು ತ್ವರಿತ ಗತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡೀಕರಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದೇವೆ.

ಮುಂಬೈ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯ ಖಂಡ ವಿಭಾಗವು ಪ್ರಾಯಶಃ ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಖಂಡ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಖಂಡದಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾದ ಮಧುರಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾಘ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ನಾರದೀಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಇತ್ತವೆ.

ಖಂಡಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದಂತೆ ಸಂಹಿತಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವೂ ಶಿವ ಸ್ಕಂದ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಮಹಾಮಹಿಮಾ ಪ್ರತಿಪಾದಕವೂ ಮಹಾಪುರಾಣ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಉಪಪನ್ನವೂ ಆಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತಾ, ಶಾಂಕರೀ ಸಂಹಿತಾ, ಸೂತ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಭಾಗಶಃ ಉಪಲಬ್ಧ ವಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸಂಹಿತಾ ಅಥವಾ ಶಾಂಕರೀ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿಯ ಹಾಲಾಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಹಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. (೧) ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತಾ (೨) ಸೂತ ಸಂಹಿತಾ (೩) ಶಾಂಕರೀ ಸಂಹಿತಾ (೪) ವೈಷ್ಣವೀ ಸಂಹಿತಾ (೫) ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಸಂಹಿತಾ (೬) ಸೌರ ಸಂಹಿತಾ ಎಂದು ಆರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ ಶಂಕರ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿಯ ಶಿವ ರಹಸ್ಯ ಖಂಡದ ಏಳು ಉಪ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಸಂಭವ ಅಥವಾ ಶಾಂಭವ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾಲಾಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆಯೇ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವು ಆರು ಸಂಹಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಐದನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯದಾದ ಸಾಂಕರೀ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಐದನೆಯ ಸಂಹಿತೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಭವ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಈ ಆರೂ ಸಂಹಿತೆಗಳ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತಾ	೫೫೦೦೦	ಶ್ಲೋಕ ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥಗಳು
ಸೂತ ಸಂಹಿತಾ	೬೦೦೦	,,
ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಸಂಹಿತಾ	೩೦೦೦	,,
ವೈಷ್ಣವೀ ಸಂಹಿತಾ	೫೦೦೦	,,
ಶಾಂಕರೀ ಸಂಹಿತಾ	೩೦೦೦೦	,,
ಸೌರ ಸಂಹಿತಾ	೧೦೦೦	,,
ಒಟ್ಟು	೧೦೦೦೦೦	

ಹಾಲಾಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಆರೂ ಸಂಹಿತೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಶ್ಲೋಕಗಳಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದು ಈ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣ. ಇದೇ ಸಂಹಿತಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಸೂತ ಸಂಹಿತೆಗೆ ಶ್ರೀ ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರು 'ಸೂತ ಸಂಹಿತಾ ತಾತ್ಪರ್ಯದೀಪಿಕಾ' ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಹದಿಮೂರನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ

ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವು ಆರು ಸಂಹಿತಾ ರೂಪವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂತ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಸಂಹಿತೆಗಳ ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಲಾಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತಾ	೩೬೦೦	ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆ
ಸೂತ ಸಂಹಿತಾ	೬೦೦೦	,,
ಶಾಂಕರೀ ಸಂಹಿತಾ	೩೦೦೦೦	,,
ವೈಷ್ಣವೀ ಸಂಹಿತಾ	೫೦೦೦	,,
ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಸಂಹಿತಾ	೩೦೦೦	,,
ಸೌರ ಸಂಹಿತಾ	೬೦೦೦	,,
ಒಟ್ಟು	೮೬೦೦೦	

ಈ ಸೂತ ಸಂಹಿತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಒಟ್ಟು ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತೆಯ ಕಾಲಿಕಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಆರು ಸಂಹಿತೆಗಳೂ ಐವತ್ತು ಖಂಡಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸೌರ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವು ಮೇಲಿನಂತೆ ಆರು ಸಂಹಿತೆ ಐವತ್ತು ಖಂಡಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸೌರ ಸಂಹಿತೆಯ ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ೧೦೦೦ ಎಂದಿದೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಒಟ್ಟು ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆ ೮೧೦೦೦. ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತ ವಾದ ಕಾಲಿಕಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಭಿನ್ನವಾದ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದ ಖಂಡ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಾಲಿಕಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದ ಖಂಡ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಪ್ರಮಾಣ

(೧) ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತಾ (೨) ಸೂತ ಸಂಹಿತಾ (೩) ಶಾಂಕರಿ ಸಂಹಿತಾ (೪) ವೈಷ್ಣವೀ ಸಂಹಿತಾ (೫) ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಸಂಹಿತಾ (೬) ಸೌರ ಸಂಹಿತಾ.

(೧) ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತಾದಲ್ಲಿ ೨೫ ಖಂಡಗಳು ಇದ್ದು ೫೦೦೦೦ ಶ್ಲೋಕಗಳು ೧೦೦೦ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

(೨) ಸೂತ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ೭೬ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿದ್ದು ಶಿವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಖಂಡ, ಜ್ಞಾನಯೋಗಖಂಡ, ಮುಕ್ತಿಖಂಡ, ಯಜ್ಞವೈಭವಖಂಡ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ಯಜ್ಞ ವೈಭವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅಧೋ ಭಾಗ ಉಪರಿ ಭಾಗ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿದ್ದು ಎರಡನೆಯ ಉಪರಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಗೀತಾ ಸೂತಗೀತಾ ಎಂಬ ಮತ್ತೆರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

(೩) ಮೂರನೆಯದಾದ ಶಾಂಕರ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಖಂಡಗಳಿದ್ದು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

(೪) ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ವೈಷ್ಣವೀ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರುನೂರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು.

(೫) ಐದನೆಯದಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳು.

(೬) ಆರನೆಯ ಸೌರಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ (೬೦೦೦೦) ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳು. ಇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸೌರಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ ಎಂದು ಬೇರೆ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಸಂಹಿತಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಖಂಡ, ಅಧ್ಯಾಯ, ಶ್ಲೋಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾಲಕಾ ಖಂಡದ ವಿಷಯ ವಿಸ್ತಾರ

ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಾಲಿಕಾ ಖಂಕಡದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆಯು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಖ್ಯಾನ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳಿದ್ದು ಐದುನೂರು ನದಿಗಳ ಉಗಮಾಗಮಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಜಾತಿ ಮತ ಆಚಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳ ಬೋಧನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಾಚಾರ ಕುಲಾಚಾರಗಳ ವಿವರಣೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಭೂಗೋಲ ವರ್ಣನೆಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ (೧) ಕ್ಷೇತ್ರಖಂಡ, (೨) ತೀರ್ಥಖಂಡ (೩) ಕಾಶೀಖಂಡ (೪) ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಖಂಡ (೫) ಹಿಮಾಚಲ ಖಂಡ (೬) ಮಲಯಾಚಲ ಖಂಡ (೭) ವಿಂಧ್ಯಾದ್ರಿ ಖಂಡ (೮) ಮೋಕ್ಷ ಖಂಡ (೯) ಪ್ರಭಾಸ ಖಂಡ (೧೦) ಪುಷ್ಕರ ಖಂಡ (೧೧) ನಾಗರ ಖಂಡ (೧೨) ನರ್ಮದಾ ಖಂಡ (೧೩) ಶ್ರೀ ಶೈಲಖಂಡ (೧೪) ಅವಂತಿ ಖಂಡ (೧೫) ಗೌರೀಖಂಡ (೧೬) ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಖಂಡ (೧೭) ಕೇದಾರಖಂಡ (೧೮) ಹರಿದ್ವಾರ ಖಂಡ (೧೯) ಸೇತುಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಖಂಡ (೨೦) ಕಾಳೀಖಂಡ (೨೧) ವ್ರತೋಪಾಖ್ಯಾನ ಖಂಡ (೨೨) ನದೀಖಂಡ (೨೩) ಧರ್ಮಖಂಡ (೨೪) ದೇಶಖಂಡ (೨೫) ವರ್ಷ ಖಂಡ. ಹೀಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಖಂಡಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ತರ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಈ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತ ಎಂದು ಹೇಳಲಾದ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣ ವಿಭಾಗಗಳ ಉಪ ಸಂಹಿತೆಗಳೂ ಖಂಡೋಪಖಂಡಗಳೂ ದೇಶದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತ ಅಮುದ್ರಿತ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತದೆ.

ಅಂಬಿಕಾ ಖಂಡ, ತಾಪೀಖಂಡ, ಕನಕಾದ್ರಿಖಂಡ, ಭೀಮಾಖಂಡ, ಶಿವರಹಸ್ಯ ಖಂಡ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಖಂಡ, ಬೃಹದಗ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರ ಖಂಡ, ಪರ್ವತ ಖಂಡ, ಅಯೋಧ್ಯಾ ಖಂಡ, ಮಥುರಾ ಖಂಡ, ನಿರ್ವಾಣ ಖಂಡ, ಉಮಾಖಂಡ, ಪರಶುರಾಮ ಖಂಡ, ಭೂಖಂಡ, ಪೌಂಡ್ರ ಖಂಡ, ಚಮತ್ಕಾರ ಖಂಡ, ಕರತೋಯಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣಾಖ್ಯಾನಗಳು ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

ಈ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಏಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದು ರೂಪಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ನಿಬಂಧಕಾರರೂ ಸ್ಮೃತಿಕಾರರೂ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದಿಂದ ಸಾವಿರಾರು

ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಂಹಿತಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನತಮವಾದ ಪುರಾಣ ಎಂಬುವದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು.

ರಘುನಂದನ, ವಾಚಸ್ಪತಿಮಿಶ್ರ, ಗೋವಿಂದಾನಂದ, ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ, ಜೀಮೂತವಾಹನ, ಅಪರಾರ್ಕ, ಬಲ್ಲಾಳ ಸೇನ, ದೇವಣಭಟ್ಟ, ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯ, ಮದನಪಾಲ, ಹೇಮಾದ್ರಿ, ಶೂಲಪಾಣಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಬಂಧಕಾರರು ತಮ್ಮ ಕಾಲ ವಿವೇಕ, ಸ್ಮೃತಿಚಂದ್ರಿಕಾ ಮದನಪಾರಿಜಾತ ದಾನಸಾಗರ, ಅದ್ಭುತಸಾಗರ, ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ, ವೃತಕಾಲ ವಿವೇಕ ಚತುರ್ವರ್ಗ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ದೀಪಕಲಿಕಾ, ದೋಲಾಯಾತ್ರಾ ವಿವೇಕ, ಶ್ರಾದ್ದ ಕ್ರಿಯಾ ಕೌಮುದಿ, ಶುದ್ಧಿ ಕ್ರಿಯಾಕೌಮುದಿ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ವಿಷ್ಣುಖಂಡ, ನಾಗರ ಖಂಡ, ಪ್ರಭಾಸ ಖಂಡ, ಕಾಳೀ ಖಂಡ ಮುಂತಾದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ತಾಂತ್ರಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳ ಉದ್ಧರಣೆಯು ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ ಈ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವು ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣರಿಂದ ಸಂಹಿತಾರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಒಪ್ಪಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂಹಿತಾ ಭಾಗವು ಲುಪ್ತವಾಗತೊಡಗಿದಾಗ ಅಳಿದುಳಿದ ಸಂಹಿತೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಖಂಡಶಃ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈಗಿದ್ದ ರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಈಗಲೂ ಸಂಹಿತಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಮುದ್ರಿತ ಹಾಗೂ ಅಮುದ್ರಿತ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತಲಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಕೆಲವು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ್ನೂ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಸಿ ಕೊಡುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಪಾಂಡುಲಿಗಳ ಪಾಠಾಂತರ ಸಂಶೋಧನ ಭಾಷಾಂತರ, ಮುದ್ರಣ ಪ್ರತಿಯ ಪರಿಶೋಧನೆ, ಪ್ರೂಫ್ ತಪಾಸಣೆ, ಕಠಿಣ ಪದ್ಯಗಳ ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತು ತಲೆಬೇನೆ ತರಿಸುವ ಈ ಕಾಯದವನ್ನು ಬೇಸರಿಸದೇ ಮಾಡಿ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಪಂಡಿತ ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ ಹಾಗೂ ಪಂಡಿತ ಎಚ್.ಎಸ್. ಪುರಾಣಿಕ, ವಿದ್ವಾನ್ ಭೀಮಭಟ್ ಸಾಣೂರ, ಪಂಡಿತ ಶ್ರೀ ಸಗರಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯ, ಪಂಡಿತ ನಾರಾಯಣಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ, ಪಂ. ಜಿ. ಎಸ್. ಗೋವರ್ಧನಾಚಾರ್ಯ, ಜಿ.ಪಿ. ಗೋಪಿನಾಥ, ಸೌ. ವಾಣೀ ತೇರಗಾಂವಕರ, ಕೇ ಹಣಮಂತರಾವ, ಶ್ರೀ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಶ್ರೀ ಎನ್.ಎಸ್. ಗದಗಕರ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವನ್ಮಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಹಗಲಿರುಳೂ ಕುಳಿತು ಪ್ರೆಸ್‌ಕಾಪಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸಿ. ಮಮತಾ, ಪಿ ಮಂಜರೀ, ಜಿ. ವಂದನಾ ಈ ಮೂವರಿಗೂ ಈ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅಂಶಿಕವಾಗಿ ಸಲ್ಲಬೇಕು.

ಕೃತಜ್ಞತಾ ಸಮರ್ಪಣೆ

(ಮೊದಲನೇ ಮುದ್ರಣ)

ನನಗೆ ಈ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದುದು ಸ್ಕಂದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಸಂಡೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ. ಸಂಡೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರೂ ಹಾಗೂ ಯುವರಾಜರು ಆದ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಘೋರ್ಪಡೆಯವರು ಗಣೇಶಚತುರ್ಥಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿ ನಾನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಸಹಾಯ, ಸಹಕಾರ ನೀಡಿ ಈ ಪುರಾಣದ ಮೊದಲನೇ ಮುದ್ರಣ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲು ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರಾಜ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನಾವು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ನಂ. 3, ಯಲ್ಲಪ್ಪ ರಸ್ತೆ, ಚಿಕ್ಕಮಾವಳ್ಳಿ, (ಸುಶೀಲ ರಸ್ತೆ ಕ್ರಾಸ್) ಬೆಂಗಳೂರು-560 004 ಇದರ ಮಾಲೀಕರಾದ ಮುದ್ರಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಕೆ.ವಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯು ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ. ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅವರ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದ ಅನುಭವ, ಈಗಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ (ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ.) ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಯ ಜೊತೆ, ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೆ.ಎಲ್. ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಪುರಾಣ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸಹಾಯಧಾರೆ ಹರಿದುಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅನಂತರಾವ್ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ನಾನು ಅಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ

4-5-2003

ಶ್ರೀ ಪಂಢರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಶಾಂತಿ ಕಾಲೋನಿ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಗರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-580 032

ಕೃತಜ್ಞತಾ ಸಮರ್ಪಣೆ
(ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ)

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಭಾಷಿತವಿದೆ.

ಶತೇಷು ಜಾಯತೇ ಶೂರಃ ಸಹಸ್ರೇಷು ಚ ಪಂಡಿತಃ ।
ವಕ್ತಾ ದಶಸಹಸ್ರೇಶು ದಾತಾ ಭವತಿ ವಾ ನ ವಾ ॥

ನೂರು ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಶೂರನಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾವಿರ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಪಂಡಿತನಿರುತ್ತಾನೆ. ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ವಾಕ್ ಚತುರನಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕೊಡುಗೈ ದಾನಿಯು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇರುವನೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ!

ಈ ಸುಭಾಷಿತಕಾರನ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉದ್ಯಮಿಗಳಾದ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರು. ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಿರಿವಂತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಇರದಿರುವ ವಾಕ್‌ಚಾತುರ್ಯ, ಕವಿತ್ವಕೌಶಲ್ಯ ಶ್ರೀಖೋಡೆಯವರ ಸೊತ್ತಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಗಾಯತ್ರೀ ಹೋಮ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಅದೊಂದು ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ **'ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ'** ಎನ್ನುವಂಥ ಮಹಾಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರ ವೈಭವಪೂರ್ಣವಾದ ಆಚರಣೆಯ ನೆನಪು ಬೆಂಗಳೂರು ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಹಸಿರಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೂರ್ಮಪುರಾಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ರಚಿತ ಹದಿನೆಂಟೂ ಪುರಾಣಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸುಂದರ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಭಾರವನ್ನು ಕೂರ್ಮರೂಪಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಮಂದಾರಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊತ್ತಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯವರೂ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ನಾನು ನಿರಂತರ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಪರಿಶೀಲನ ಅನುವಾದನ ಮುದ್ರಣಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮಾಡಲು ಸರ್ವವಿಧ ಸೌಲಭ್ಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರ ಇನ್ನೊಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಇನ್ನೂ ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರೊಬ್ಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮಭಕ್ತರು, ಮಹಾಕವಿಗಳು. ದೇವರ ಮೇಲೆ ಅವರು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಂತ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಂಕಿತವಾದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಪುರಂದರದಾಸ,

ಕನಕದಾಸ, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಂಥ ದಾಸಕೂಟ ಧುರೀಣರ ಭಕ್ತಿಪರ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಹೆಜ್ಜೇನಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅನುಭಾವಿ ಸಂತ ರೀಫಸಾಹೇಬರ ಪ್ರಭಾವಲಯದ ಪ್ರಭಾವಿ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಚಂಕ್ರಮಣ-ಸಂಕ್ರಣ ಗೈಯುವ ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರ ಆಡುನುಡಿಯ ತಾಳಲಯ ಬದ್ಧವಾದ ಹಾಡುಗಳು ಕೇಳುಗರ ಹೃದಯನಾಡಿಗಳನ್ನು ಮಿಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಸ್ವತಃ ಸಿವಿಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿರುವ ಶ್ರೀ ಹರಿಖೋಡೆಯವರೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ, ಆ ಎಲ್ಲಾ ಭವನಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿನ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಮನಗಂಡು ಹಾಗೂ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಆಯಾ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನಗಳ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿನ್ಯಾಸಕರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರೇ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಹಾಗೂ ತಾವೇ ಖುದ್ದು ನಿಂತು ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ಖೋಡೇಸ್ ಕಾಂಟ್ಯಾಕ್ಟ್ ಸೆಂಟರ್ ಎಂಬ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಭವನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲದೇವರು ಅವರಿಗೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಪರಿವಾರವರ್ಗಕ್ಕೂ ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವಿಜಯ, ವೀರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಇತ್ತು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥ ಪಠಿಸುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

4-5-2003
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ
ಶ್ರೀ ಪಂಢರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವೇದವ್ಯಾಸಾಖ್ಯ ವಿಷ್ಣುವೇ

ಶ್ರೀ ಸ್ಕಂದ ಮಹಾಪುರಾಣ

ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧

ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ಖಂಡ
ಕೇದಾರ ಖಂಡ

ಮಹಾಮಹಿಮ ಮಹಾದೇವರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ
ಶಿವನೊಡನೆ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ದ್ವೇಷ
ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಸತೀದೇವಿಯ ಪ್ರಯಾಣ

ಯಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾ ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಾ ವಿರಿಂಚಿಃ ಪಾಲಕೋ ಹರಿಃ ।
ಸಂಹರ್ತಾ ಕಾಲರುದ್ರಾಖ್ಯೋ ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ಪಿನಾಕಿನೇ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪಿನಾಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಆ ಶಿವ. ಆದುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ 'ಪಿನಾಕಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು . ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಜಿಸುವದು ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ. ಹರಿಯೂ. ಆ ಪರಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೈಯುವನು ಈ ವಿಷ್ಣು. ಸ್ವಯಂ ಕಾಲರುದ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತಾನೇ ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹಾರಗೈಯುವನು. ಈ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಕರ್ತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ.

ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು.

ಅನೇಕಾನೇಕ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ತೀಕ್ಷ್ಣ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದರು. ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳ ತಂಡಕ್ಕೆ ಶೌನಕ ಎಂಬ ಮುನಿ ಮುಂದಾಳು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಅದೊಂದು ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞ. ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳ ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ, ಶ್ರವಣ, ಮನನಗಳೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯ. ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕಾಲದ ಮಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ಯಜ್ಞ, ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ನಡೆಯುವ ನಿತ್ಯಯಜ್ಞ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಇಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದವರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರೇ. ಎಲ್ಲರೂ ಜ್ಞಾನಸತ್ರದ ದಕ್ಷ ದೀಕ್ಷಿತರೇ.

ಇಂಥ ವೀತರಾಗ ಮುನಿಗಳು, ಪೂತಾತ್ಮ ಮಹರ್ಷಿಗಳು. ನಿರಂತರ ಜ್ಞಾನ ಸತ್ರ, ನಿತ್ಯಪುಣ್ಯಶ್ರವಣ. ಸದಾ ಸತ್ಸಂಗ ಕೇಳಬೇಕೆ! ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಜನ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಒಂದು ದಿನ ಲೋಮಶ ಮುನಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಮಹಾಮನೀಷಿ ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಶಿಷ್ಯ. ವ್ಯಾಸಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡವರು.

ಲೋಮಶರರಿಗೆ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜ್ಞಾನ ಸತ್ರದ ಸಮಾಚಾರ ತಲುಪಿತು, ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಕುತೂಹಲ. ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಯಜ್ಞ. ಇದರಲ್ಲ ಪಶುಬಲಿ ಇಲ್ಲ, ಹೊಗೆ ಇಲ್ಲ, ಹೋಮವಿಲ್ಲ, ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲ, ಪರಮ ಸಾತ್ವಿಕ ಯಜ್ಞ. ಜ್ಞಾನ-ಯಜ್ಞ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಲೋಮಶರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ತಂದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲ ಮಹಾಮುನಿಗೆ. ನೈಮಿಷದ ಈ ಜ್ಞಾನ ಸತ್ರಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಮುನಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ. ಜ್ಞಾನಮೇರು ಲೋಮಶರು ತಾವಾಗಿ ಐತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಯಜ್ಞ ದೀಕ್ಷಿತರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ತಾವೇ ನಂಬದಂತಾದರು. ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ತೃಪ್ತಿಯ ತಾಂಡವ. ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಾಸ. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆ.

ಮುನಿಮಂಡಲವೆಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿತು. ಲೋಮಶರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಬಂದಿತು. ಪಾದ್ಯ ನಿವೇದಿತ, ಮಧುಪರ್ಕ ಸಮರ್ಪಿತ, ಉಚ್ಚತರ ಆಸನ, ಸಂಭ್ರಮದ ಸ್ವಾಗತ, ಆದರದ ಉಪಚಾರ. ಅನಂತರ ಎಲ್ಲರದೂ ಪ್ರಣಾಮಾಂಜಲಿ. ಒಲುಮೆಯ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ ''ಮಹನೀಯರೇ, ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಶಿವಧರ್ಮವನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಬೇಕು. ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಾವು ಶಿವರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ನಮಗೆ.''

ಲೋಮಶರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದ. ಹರನ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹಿಗ್ಗು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೇಳುವವರು ಶೌನಕರಂಥ ಪರಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಮಹಾಮನೀಷಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲಲ್ಲೂ ಶ್ರೋತಾರರು, ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು! ಉತ್ಸಾಹ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು. ಆನಂದ ನೂರ್ಮಡಿಸಿತು. ಅವರ ಹೃದಯಾಂತರಂಗದ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಗಂಗೆ ತರಂಗತರಂಗವಾಗಿ ವಾಚೋವೇಚೀರೂಪದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು.

ಲೋಮಶ:- ಶಿವ ಪರಮಪುರುಷ. ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳು ಅವನ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೇ ಉಗ್ಗಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅವನ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಯಾರು ಮಾಡಬಲ್ಲರು! 'ಶಿವ' ಎಂಬೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಅಪವರ್ಗ ಅರ್ಥಾತ್ ಮೋಕ್ಷ.

ಶಿವೇತಿ ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಂ ನಾಮ ವ್ಯಾಹರಿಷ್ಯಂತಿ ಯೇ ಜನಾಃ ।
ತೇಷಾಂ ಸ್ವರ್ಗಶ್ಚ ಮೋಕ್ಷಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ ॥''

ಶಿವನಾಮದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮೋಕ್ಷ ಎರಡೂ ಕರತಲಾಮಲಕ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಮಹಾದೇವ ದೇವತೆಗಳ ಪಾಲಕ. ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೇ ಶಾಸಕ. ಜನರಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಣೆಗೈದ ಮಹಾದಾನೀ. ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ 'ಸರ್ವ' ಅಥವಾ 'ಶರ್ವ' ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಪರರಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಾರ್ಪಣ ಮಾಡುವ

ಉದಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಆ ಶಂಕರನ ಹೊರತು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿರುವರು? ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸದಾ ಸಿದ್ಧನಾದ ಆ ಶಂಭುವನ್ನು ಭಜನೆ ಮಾಡುವ ಜನರೇ ಧನ್ಯ. ಈ ಪರಶಿವನ ಮೈಮೆ ಅಗಾಧ, ಗ್ರೈಮೆ ಅಮಿತ. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುವ ವಿಷವನ್ನು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕುಡಿದು ನಿಂತ ಈ ಮಹಂತ, ದರ್ಪಾಂಧನಾದ ಕಂದರ್ಪನ ಯತ್ನವನ್ನು ವಿಧ್ವಂಸಗೈದ, ಕಾಲನನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿದ, ಶ್ವೇತರಾಜನನ್ನು ಸಂಕಟದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದ. ಒಂದೇ ಎರಡೇ ಎಷ್ಟೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ ಈ ಮಹೇಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು! ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಬಲ್ಲವರಾದರೂ ಯಾರು ಈ ಶಿವಲೀಲೆಗಳನ್ನು?

ಮುನಿಗಳು:- ''ಪೂಜ್ಯರೇ! ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದನೆ? ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಅದೆಂತು ವಿಷಪಾನ ಮಾಡಿದ! ದಕ್ಷ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ದಕ್ಷ. ಅವನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದ್ದೇಕೆ ಈ ಹರನು? ಇದಲ್ಲವನ್ನು ಕೇಳಲು ನಮಗೆ ಅತೀವ ಉತ್ಕಂಠೆ. ತಾವು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರಿ ಈ ನಮ್ಮ ಕುತೂಹಲವನ್ನು.

ಲೋಮಶ:- ''ಮುನಿಗಳೇ, ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಂಗತಿ. ದಕ್ಷನು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಜಾಪತಿ. ಅವನಿಗೆ ಈ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವನು ಆ ಚತುರ್ಮುಖ. ಅವನು ದಕ್ಷನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ. ''ನಿನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸತೀದೇವಿಯನ್ನು ಶಂಕರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡು'' ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪರಮೇಷ್ಠಿಯ ಆಜ್ಞೆ ಶಿರೋಧಾರ್ಯ, ಅನಿವಾರ್ಯ, ಅನುಲ್ಲಂಘ್ಯ, ಆಜ್ಞೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿದ ದಕ್ಷ, ತನ್ನ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯನ್ನು ಕೈಲಾಸಪತಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದ.

ಒಂದು ದಿನ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸಂಚಾರ ಹೊರಟ. ಸಂಚಾರ ಕ್ರಮದಿಂದ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಕ್ಕೂ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಮುನಿಗಳಿಂದ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಅದ್ಭುತ ಸ್ವಾಗತ, ಸಾದರ ಸತ್ಕಾರ. ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೂ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಈ ಸತ್ಕಾರ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳಿದರು. ಸರ್ವರೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿದರು ಆ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ. ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಹೆಮ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಹರ್ಷದಿಂದ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯೆತ್ತಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಸುರಾಸುರ, ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ. ಎಲ್ಲರ ಕರಕಮಲಗಳೂ ಸಂಪುಟಾಕಾರವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಮಾತ್ರ ಜೋಡಿಸದೇ ಇದ್ದುದ್ದು ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ತನಗೆ ಕೈಮುಗಿಯದ, ತಲೆಬಾಗದ ಹೆಮ್ಮೆ ಹಮ್ಮುಗಳುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾರೆಂದು ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ ದಕ್ಷ ನೋಡಿದ. ಅವನು ಬೇರೇ ಯಾರೂ ಆಗಿರದೆ ತನ್ನ ಅಳಿಯನಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಂಕರನೇ. ಕೂಡಲೇ ದಕ್ಷನ ಕಣ್ಣು ಕಿಡಿಕಾರಿದವು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟು ಸಿಡಿಲಾಗಿ ಧಗಧಗಿಸಿತು. ರೋಷದ ಕಿಡಿಗಳು ನುಡಿಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದವು. - ''ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ದೇವತೆಗಳು ನನಗೆ ನಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೈತ್ಯರು ವಂದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಋಷಿಗಳು ದೀರ್ಘದಂಡ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೆಲ್ಲರೂ ಬಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಈ ಶಂಕರನನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಲ್ಲ. ಕೈಯನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿಲ್ಲ. ಇವನ ದೌಷ್ಟ್ಯ ಎಷ್ಟು? ಇವನ ಧಾಷ್ಟ್ಯ ಎಂತಹುದು? ಭೂತಗಳ ಒಡೆಯನಲ್ಲವೆ ಈ ಶಿವ! ಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಯಜಮಾನ. ಇವನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಭೂತ-ಪ್ರೇತ ಪರಿವಾರವು ಯಾವಾಗಲೂ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ತಾನು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ತಾನೇ ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಇಂದು ಈಗಲೇ

ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿರಿ. ಇಂದಿನಿಂದ ಈ ರುದ್ರನನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ನಾನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವನಿಗೆ ಯಾರೂ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಡಿರಿ.''

ಪ್ರಜಾಪತಿ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ್ತನಾದ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಈ ದರ್ಪೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ನಂದಿ ಸಿಡಿದೆದ್ದ. ಮಾತು ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಸಿಡಿದು ಬಂತು ''ಮೂರ್ಖಾ! ನನ್ನ ಒಡೆಯನಾದ ಈ ಪರಮೇಶನನ್ನು ಯಜ್ಞಾಗದಿಂದ ವಂಚಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆಯಾ! ಯಜ್ಞವು ಪವಿತ್ರವಾಗುವುದು ಈ ಶಿವನ ನಾಮದಿಂದ, ದಾನವು ಸಫಲವಾಗುವುದು ಈ ದೇವನ ದಯೆಯಿಂದ. ತಪಸ್ಸು ಇದ್ಧಿಯಾಗುವುದು ಈ ದೇವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ತೀರ್ಥಗಳು ಪವಿತ್ರವಾಗುವುದು ಇವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ. ಇಂಥ ಪವಿತ್ರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಶಾಪವೆ! ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ದಕ್ಷನೇ! ಎಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಭಾಗವಿಲ್ಲವೋ ಆ ಯಜ್ಞವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ'' ಹೀಗೆ ನಂದಿಯು ಕ್ರೋಧಾಂಧನಾಗಿ ಪ್ರತಿಶಾಪ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾಂತಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶಂಕರನು ಅವನನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತ ಹೇಳಿದನು: ''ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರಾದವರು ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಏಳಬಾರದು. ದಕ್ಷನ ಶಾಪದಿಂದ ನೀನೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಕುಪಿತನಾಗಿರುವೆ? ಅದರಿಂದ ನನಗೇನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ನಾನೇ ಯಜ್ಞರೂಪನಲ್ಲವೆ! ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವವನೂ, ಮಾಡುವವನೂ ಆಚಾರ್ಯನೂ ನಾನೇ, ಯಜ್ಞಾಂಗನೂ ನಾನೇ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, ನಾನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತ. ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತನಲ್ಲ. ನಿಬದ್ಧನಲ್ಲ. ನಾನು ಎಲ್ಲದರ ಆಚೆ ಸರ್ವಾತೀತನಾಗಿ ಇರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಯಜ್ಞಬದ್ಧನೂ ಅಲ್ಲ ಯಜ್ಞಾತೀತ ಯಜ್ಞಬಾಹ್ಯ, ಇಂಥ ನನಗೆ ಈ ದಕ್ಷನ ಶಾಪವು ಏನು ಮಾಡೀತು?'' ಮಹಾದೇವ ಈ ಮಾರ್ಮಿಕ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಶಾಂತನಾದ ಆ ನಂದೀಶ್ವರ. ವಿವೇಕೋದಯವಾಗಿತ್ತು ಈ ಶಿವನ ವಾಹನಕ್ಕೆ, ಇತ್ತ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ ಉಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಏರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಕೋಪಾಟೋಪದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಸಂತರ ಆ ಸಭೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರನಡೆದ. ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡದ ರುದ್ರದೇವನನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಅಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ. ನೆನೆದಂತೆಲ್ಲ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪ ಭುಗಿಲೆನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಶಂಕರ ಎಂದರೆ ಅವನು ಬೆಂಕಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಹರಭಕ್ತನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದು ನಿರ್ಭತ್ಸನೆಗೈಯುವುದು ಅವನ ಉದ್ಯೋಗವಾಯಿತು. ಈ ಶಿವನಿಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ.

ಕೆಲಸಮಯ ಕಳೆಯಿತು. ದಕ್ಷ ತನ್ನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಓಡಿಸಿದ. ಹೊಸ ಹಂಚಿಕೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಮಹತ್ತರವಾದ ಯಜ್ಞ ಒಂದನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ಆ ಪ್ರಜಾಪತಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೂ ಆಮಂತ್ರಣ. ಋಷಿ, ಮುನಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆಹ್ವಾನ, ಸುರಾಸುರರಿಗೆಲ್ಲ ಆಗ್ರಹದ ಕರೆ. ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಒತ್ತಾಯದ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸದವರಾರು? ಈ ಮಹಾಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ವಶಿಷ್ಠರು ಬಂದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಐತಂದರು. ಕಶ್ಯಪರು, ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅತ್ರಿಮುನಿಗಳು ಉಪಸ್ಥಿತರಾದರು. ದಧೀಚಿಮುನಿಗಳು ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ವಾಮದೇವ,

ಭೃಗು, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಗೌತಮ ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿಳಿದರು. ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಕೂಡ ಈ ಸುಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲದೇ ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದರು. ಎಂಟೂ ಲೋಕಪಾಲಕರು, ಅಷ್ಟಾ ವಸುಗಳು, ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮರುದ್ಗಣಗಳು, ಮೂವತ್ಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ಸಾಧ್ಯರು ಮುಂತಾದವರು ಆ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದರು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದರೆ, ಸತ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಬಂದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಇಳಿದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು, ಶಚೀ ರಾಣಿಯ ಒಡಗೂಡಿ ಬಂದ ದೇವೇಂದ್ರ, ರೋಹಿಣೀಚಂದ್ರ ದಂಪತಿಗಳು, ವರುಣ ದಂಪತಿಗಳು, ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ವಧಾ ಇಬ್ಬರು ಮಡದಿಯರೊಡಗೂಡಿ ಬಂದ ಅಗ್ನಿದೇವ, ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಬಂದ ಕುಬೇರ ಮುಂತಾದವರು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಅತಿಥಿ ಮಹನೀಯರಿಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ದಿವ್ಯ ಭವ್ಯವಾದ ಭವನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದನು. ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಅರಮನೆ ನೆರೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರು ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿವಿಷ್ಟ ಪ್ರವಿಷ್ಟರಾದರು. ಈ ದಕ್ಷಯಜ್ಞವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು ಕನಖಲತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ. ಭೃಗು ಮೊದಲಾದ ತಪಸ್ವಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಋತ್ವಿಜರನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಲಾಯಿತು. ಮಂಗಲಾಚಾರದ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಯಜ್ಞ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಆ ಪ್ರಜಾಪತಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಧೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ದಕ್ಷನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ನುಡಿದರು. ''ಪ್ರಿಯ ಪ್ರಜಾಪತಿಯೇ, ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂತೋಷ. ಎಲ್ಲ ಲೋಕಪಾಲಕರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವೇ. ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ದೇವರ್ಷಿಗಳು, ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆಗಮಿಸಿದ್ದು ಹರ್ಷದ ವಿಷಯವೇ.

ಆದರೆ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶಂಕರನು ಇಲ್ಲಿ ಬಾರದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಶೋಭೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಆ ಗಂಗಾಧರನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಂಗಲವೂ ಅಮಂಗಲ. ಅವನ ಸನ್ನಿಧಾನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಎಂಥ ಅಮಂಗಲವೂ ಪರಮಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪ ವಾಗುವುದು. ಅಂಥ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಮಗೆ ಏಕೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಈಗಲೇ ಹೋಗು, ಒಬ್ಬನೇ ಹೋಗಬೇಡ, ಈ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಇಂದ್ರನೂ ಜೊತೆಗೆ ಇರಲಿ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆ ಪರಶಿವನು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಅವನು ಬಂದರೆ, ಈ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞವು ಪಾವನವಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು.''

ದಧೀಚಿ ಮುನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ದಕ್ಷನ ಕೋಪ ಕೆರಳಿತು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷದ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ವಿಷಕಾರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸ ತೇಲಿಸುತ್ತಾ ಅವನು ನುಡಿದನು. ''ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಶ್ರೀ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು. ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಮೂಲಾಧಾರ ಶ್ರೀಹರಿ. ಸರ್ವವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ ಇವನೇ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳೂ ಫಲಪ್ರದವಾಗುವುದು ಈ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅರ್ಪಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ. ಅಂಥ ಸರ್ವಕಾರಣನೂ ಸರ್ವಾಧಾರನೂ ಆದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸತ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಇಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ವೇದಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮಂಥ ಪೂತಾವದಾತ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿದ್ದೀರಿ. ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು! ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತು ಆಚರಣೆಗೈದು ಆತ್ಮಾಪರೋಪಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹಾಮಹನೀಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿರುವಾಗ ಆ ಶಂಕರನೇಕೆ ಬೇಕು? ಪೂಜ್ಯರೇ, ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಈ ನನ್ನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿರಿ.''

ಆಗ ಮಹರ್ಷಿ ದಧೀಚಿ ಮುನಿಗಳು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಿದರು. ''ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸದಿರುವುದು ಅನ್ಯಾಯ. ಪರಮ ಅನ್ಯಾಯ. ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ. ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ. ಶಂಕರನಿಲ್ಲದ ಈ ಯಜ್ಞವು ಭಯಂಕರವೇ ಸರಿ. ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ವಿಘ್ನ ಒದಗಿ ಇದು ಹಾಳಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ದಧೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಆ ಮಹಾಮುನಿಗಳನ್ನು ಉಪಹಾಸಗೈದು ''ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರೇ, ಈ ದಧೀಚಿ ಮುನಿಯು ಶಿವ ಪಾಖಂಡಿ. ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಇವನು ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೇ. ಅವನು ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ. ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಜವಾದ ವೈದಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅರಿತವರು. ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ನುರಿತವರು. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ಮಹಾಮನೀಷಿಗಳ ಸತ್ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಈ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಗ್ರೇಸರನಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿರಿ.'' ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಮಹಾಮುನಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಬಿನ್ನಹರೂಪವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಜ್ಞೆಯ ಆಗ್ರಹ ಅವನ ಒಂದೊಂದು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲೂ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಋತ್ವಿಜರಿಗೂ ಗತ್ಯಂತರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಆದೇಶದಂತೆ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರು ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗಳಾದ ಸತೀದೇವಿಯು ಗಂಧ ಮಾದನಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಗೆಳೆತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೀಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ರೋಹಿಣೀ ಚಂದ್ರ ದಂಪತಿಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೊರಟಿದ್ದು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಸತೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಗೆಳತಿ ವಿಜಯಕುಮಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ''ಸಖಿ, ಈ ರೋಹಿಣೀ ಚಂದ್ರರ ಜೋಡಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಬಹುದು? ನೀನು ಬೇಗನೇ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸು. ಅವರ ಗಂತವ್ಯ ಪ್ರದಶ ಯಾವುದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಾ''? ಮಹಾದೇವಿಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ವಿಜಯಾಕುಮಾರಿಯು ಚಂದ್ರಮನ ಬಳಿಗೆ ಐತಂದಳು. ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ''ತಾವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿರುವಿರಿ?'' ಚಂದ್ರದೇವನು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಯಜ್ಞದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದನು. ಯಜಮಾನನ ಅತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಆಮಂತ್ರಣದ ಮೇರೆಗೆ ಚಂದ್ರಲೋಕದಿಂದ ಇಳಿದು ನಾವು ಆ ದಕ್ಷಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ವಿಜಯಾಕುಮಾರಿಯು ಒಡನೆ ತಿರುಗಿಬಂದು ತನ್ನ ಒಡತಿಗೆ ಚಂದ್ರನು ತಿಳಿಸಿದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಸತೀಮಣಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಘಾತ. ಅಪಮಾನದ ವಜ್ರಾಘಾತ ''ಓಹ್! ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ. ನನ್ನ ತಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ.

ಲೋಕಲೋಕಾಂತರದ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಆಮಂತ್ರಣ. ದೇಶಾಂತರದ ಬಂಧು ಮಿತ್ರರಿಗೆಲ್ಲ ಆಹ್ವಾನ. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗಳಿಗೆ ಒಂದೂ ಆಹ್ವಾನ ಅಥವಾ ಆಮಂತ್ರಣದ ಎರಡಕ್ಷರ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ! ಇದೆಂಥ ವಿಪರ್ಯಾಸ! ಏನು ಕಾರಣವಿದ್ದೀತು ನನ್ನ ತಂದೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯದಿರಲು ! ನನ್ನ ತಾಯಿಗಾದರೂ ಈ ಬಡಪಾಯಿ ಮಗಳ ನೆನಪಾಗಬಾರದೆ! ತವರುಮನೆಯ ಬಳಗದವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಯನ್ನು ಮರತೇ ಬಿಟ್ಟರೆ? ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ನಾನು ಬರಬಾರದೆಂದೇ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದೇ? ಛೀ ಅದಂತೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದಾದರೂ ಏನು? ಏನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾಗ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆ? ನನಗಂತೂ ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿದೆ. ಪತಿಯಾದ ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕೇಳಿಬರುವೆನು'' ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಸತೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಸಖಿಯರೊಂದಿಗೆ ಮಹಾದೇವನು ಮಂಡಿಸಿದ ಸಭಾಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದಳು.

ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದ ಮಹಾಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮಹೇಶ್ವರ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಚಂಡ, ಮುಂಡ, ನಂದಿ, ಸ್ಕಂದ. ಸುತ್ತಲೂ ಬಾಣ, ಭೃಂಗಿ, ಮಹಾಕಾಲ, ಮಹಾರುದ್ರ, ಮಹಾಮುಂಡ, ಮಹಾಶಿರ, ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷ, ಧೂಮಕೇತು, ಧೂಮಪಾದ ಮುಂತಾದ ಗಣಾಧೀಶರು ಓಲೈಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಬಳಿ ಸಾರಿದಳು ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ. ಮಹೇಶ ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿದ, ಮುಗುಳುನಗೆ ಬೀರಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ''ಪ್ರೇಯಸಿ, ಈಗ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಸತೀದೇವಿ:- ''ದೇವ, ದೇವ, ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಂದು ಯಜ್ಞ ನಡೆದಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದಲೂ ಜನ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾವನ ಮನೆಯ ಮಹಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಮಗೆ ಅನಿಸುವದಿಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಗಾದರೂ ತಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಲಾರಿರಾ?'' ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ಈ ನಲುಮೆಯ ನುಡಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಮಹಾದೇವನು ಸ್ವಸ್ಥಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನು. ''ಕಲ್ಯಾಣಿ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯರು, ಮಾನನೀಯರು ಆದವರಿಗೆಲ್ಲ ಮಹೋತ್ಸವದ ಕರೆಯು ಹೋಗಿದೆ. ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ನನಗೆ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕಳಿಸಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕಳಿಸದಿರುವದೇ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿರುವ ಅನಾದರ ಹಾಗೂ ದ್ವೇಷ ಭಾವನಗಳಿಗೆ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನವಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವುದು ಖಂಡಿತ. ಅಪಮಾನವೆಂದರೆ ಮಾನವನಿಗೆ ಮರಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖದಾಯಕ.

ಅನಾಹೂತಾಶ್ಚ ಯೇ ಸುಭ್ರು ಗಚ್ಛಂತಿ ಪರಮಂದಿರಮ್ ।
ತೇಽಪಮಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಮರಣಾದಧಿಕಂ ತತಃ ॥

ಆಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವವರು ಮರಣಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಅಪಮಾನ ಹಾಗೂ ಧಿಕ್ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹೆರವರ ಮನೆಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸದೇ ಇದ್ದಾಗ ಹೋದರೆ, ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಕೂಡ ಮಾನಗೇಡಿಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಿಯೆ, ನೀನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ.''

ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ರಮಣೀಮಣಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರೋಷವು ಉಕ್ಕೇರಿತು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ರೋಷ

ರೊಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ಕಿಡಿನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಪತಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ''ನಾಥ, ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯಫಲ ಪ್ರದಾತರಾದ ದೇವ ದೇವೇಶ್ವರರು ನೀವೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಇಂಥ ನಿಮಗೆ ದುರಾಚಾರಿಯಾದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಆಮಂತ್ರವನ್ನೇ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಅವನ ಮನದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ದುರ್ಭಾವನೆಯ ಹಾವು ಅಡಗಿದೆ! ಅವನು ಏಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಲಿಲ್ಲ? ಇದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾನೀಗಲೇ ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿರಿ.''

ಮಹಾದೇವ:- ''ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಶೀಲಳೇ, ನಿನಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕು ಎನಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ವಾಹನವಾದ ನಂದೀಶಅವರನ ಮೇಲೆ ಆರೋಹಣ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಪ್ರಮಥ ಗಣಗಳು ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಡಲಿ. ನಾನು ಅನುಜ್ಞೆ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ. ಈಗಲೇ ನೀನು ತವರು ಮನೆಗೆ ಪಯಣವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳು.'' ಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು! ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ರುದ್ರಗಣ, ದೇವಿಯ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಲೂ ಗಣಾಧೀಶರು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿ. ದಕ್ಷ ಧಾಮದೆಡೆಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯೆ ಹೊರಟಿತು. ದೇವಿಯು ಅತ್ತಹೋದ ಬಳಿಕ ಮಹಾದೇವರ ಮುಖದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು, ನಿರಾಶೆಯ ಉದ್ಗಾರ. ಬೇಡವೆಂದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೃದಯದರಸಿ ''ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಲ್ಲಿ ಆಗುವದು ಅವಳ ತಿರಸ್ಕಾರ'' ನನ್ನ ಧಿಕ್ಕಾರ. ಅವೆರಡೂ ಅವಳಿಗೆ ಅಸಹನೀಯ. ನನ್ನ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಾರಳು. ನನ್ನ ಅವಮಾನವನ್ನು ತಾಳಲಾರಳು, ಪತಿಪ್ರಾಣೆ ಆ ಸತೀದೇವಿ. ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಸತಿ ಇನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಲಾರಳು. ಮಾತೃಗೃಹವೇ ಅವಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಗೃಹ.''

ಸತಿಯ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ, ದಕ್ಷ ಯಜ್ಞ ಧ್ವಂಸ ಪುನಃ ದಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಕೈಲಾಸ ಪತಿಯ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿ

ಸತೀದೇವಿಯ ದಕ್ಷನ ರಾಜಧಾನಿ ತಲುಪಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಯಜ್ಞ. ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ದೀಪಗಳ ಝಗಮಗಾಟ. ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳ ವಿವಿಧ ನರನಾರಿಯರ ಸಮಾಗಮ, ಉತ್ಸಾಹದ ಮಹಾಪೂರ, ಸಂಭ್ರಮದ ಸಮಾರಂಭ, ವಿಲಾಸದ ಉಲ್ಲಾಸ, ಕೌತುಕದ ಕಳಸ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡು ದೇವಿಗೆ ಆತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ. ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ನಂದಿಯ ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಇಳಿದಳು. ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆ ಹುಡುಕು ನೋಟ. ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಬಂಧುಬಳಕ ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹದ ತೆರೆಗಳಲ್ಲಿ. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದಳು ಸತೀಮಣಿ. ತಲೆಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿದಳು. ಪ್ರಯನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದಳು. ''ತಾತ, ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮಹಾನ್ ಯಜ್ಞ. ನನಗೆ ಮಹಾನ್ ಆನಂದ. ಆದರೆ ಇದೇನು? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಲೋಕತ್ರಯ ಜನರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಕರೆಸಿದ ನೀನು ನನ್ನ ಪತಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕರೆ ಕಳುಹಲಿಲ್ಲ. ಈ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತು ಯಾರಿಂದ ಧೃತೋದ್ಧೃತವಾಗಿದೆ ಆ ಶಂಕರ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕ್ಷೇಮಂಕರನಲ್ಲವೆ? ಅವನನ್ನೇಕೆ ಈ ಮಹಾ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ನೀವು ಆಮಂತ್ರಿಸಲಿಲ್ಲ? ತಂದೆಗೆ ಹೀಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿ ಆ ಸತೀದೇವಿಯು ಮಹರ್ಷಿ ಮಂಡಲದೆಡೆಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ತುಸು ಮುನಿಸಿನಿಂದಲೇ ಮಾತನಾಡಿದಳು. ''ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿಯೆ, ನಿಮಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲವೇ? ಧೀಮಂತರಾದ ಕಶ್ಯಪರೇ, ಆ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ನೀವು ಅರಿತಿಲ್ಲವೆ? ಅತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಆ ತ್ರಿನೇತ್ರನು

ಅಪರಿಚಿತನೆ? ವಶಿಷ್ಠರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ಆ ಮಹಾದೇವ? ಕಣ್ವರು ಕಾಣರೇ ಕೈಲಾಸಪತಿಯ ಮಹಿಮೆ! ದೇವೇಂದ್ರ, ನೀನು ಮರೆತೆಯಾ ಆ ದೇವದೇವನನ್ನು!. ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವೇ, ಮಹಾದೇವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು ನೀವಲ್ಲವೆ! ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ನೀವು ತಿಳಿಯಲಾರಿರಾ ಆ ಪರಶಿವನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು?'' ಸತೀದೇವಿಯ ಆಕ್ಷೇಪೋಕ್ತಿಯ ಅಧಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಕೇಳಿ ದಕ್ಷನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾದವು. ಅವನು ಸಿಡಿದು ನುಡಿದ. ''ಭದ್ರೆ, ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು ಈ ನಿನ್ನ ತಲೆಹರಟೆ. ಈ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನ ಬಡಬಡಿಕೆಯಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ಏನು ಲಾಭ? ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಬರುವದು ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರಲು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು? ಏಕೆ ಬಂದೆ? ಬಂದ ಬಳಿಕ ಇಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಇರು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಹೊರಟು ಹೋಗು. ಆ ನಿನ್ನ ಪತಿಯದೊ ದಿವ್ಯರ೨ಪ. ಹೆಸರು ಬೇರೆ ಅವನಿಗೆ ಶಿವ ಎಂತೆ. ಅಮಂಗಲದ ಮೂರ್ತಿ ಆ ನಿನ್ನ ಶಿವ. ಆ ಶಿವ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ದಂಡ ಈ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ. ಅವನೇನು ಕುಲೀನನೇ? ವೇದಗಳಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತ. ಮೇಲೆ ಭೂತ ಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಗಳ ರಾಜ. ಪಿಶಾಚ ಪತಿಯೆಂದೇ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ನಾನು ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.''

ಸತೀದೇವಿಯು ನಿಜವಾಗಿ ವಿಶ್ವವಂದಿತಳು. ಆದರೆ ಈಗ ಮಾತ್ರ ತಾತ ನಿಂದಿತಳು. ತಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪತಿನಿಂದೆಯಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ನೊಂದುಹೋಯಿತು. ಅವಮಾನದಿಂದ ಹೃದಯ ಬೆಂದುಹೋಯಿತು. ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡಲು ಆಗದಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಅವಳ ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿದಳು. ''ಮಹಾದೇವರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗುವನು ನರಕಕ್ಕೆ. ಆ ಶಿವನಿಂದೆಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳುವವನಿಗೂ ಅದೇ ದುರ್ಗತಿ.

ಯೋ ನಿಂದತಿ ಮಹಾದೇವಂ ನಿಂದ್ಯಮಾನಂ ಶೃಣೋತಿ ಚ ।
ತಾವುಭೌ ನರಕಂ ಯಾತೋ ಯಾವಚ್ಚಂದ್ರ ದಿವಾಕರೌ ॥

ಮಹಾದೇವರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರೂ, ಅದನ್ನು ಕೇಳುವವರೂ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿರುವವರೆಗೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುವರು ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಚನವಿದೆ. ಇಂದು ನಾನು ಆ ಇಂದುಧರನ ನಿಂದೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ದೊಡ್ಡವರ ದೂಷಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು. ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹರನಿಂದಾಶ್ರವಣದಿಂದ ದೂಷಿತವಾದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವೆನು.'' ಹೀಗೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಆ ಮಹಾಸತಿಯು ಶಿವೋರುದ್ರಃ ಶಂಭುರೀಶಃ ಕಪಾಲೀ ಶಂಕರಃ ಪ್ರಭುಃ ಗಂಗಾಧರೊಂಧಕರಿಪುಃ ಕೈಲಾಸಾಧಿಪತಿಪ್ರಭುಃ'' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪವಿತ್ರ ನಾಮಗಳನ್ನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ''ಹರಹರ ಮಹಾದೇವ ಶಂಭೋ ಶಂಕರ ಪಾಹಿಮಾಂ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಮಾಂ'' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಶಿವನ ಅನುಚರರಾದ ಗಣಾಧೀಶರೆಲ್ಲರೂ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದರು. ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಹೌಹಾರಿದರು. ಅಶ್ವಿನೀ ಕುಮಾರರು ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯ ಮೂಢರಾದರು. ಲೋಕಪಾಲಕರು ಸ್ತಂಭೀಭೂತರಾದರು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು, ಋತ್ವಿಜರು, ಮುನಿಗಳು, ಭಯಭ್ರಾಂತರಾಗಿ, ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತರಾದರು.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಮುನಿ ನಾರದರು ಕೈಲಾಸಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ದಕ್ಷನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಯ ದೇಹಾದಾಹದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪರಶಿವನ ಎದುರು ಬಿತ್ತರಿಸಿದರು. ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಶಿವನ ಕರಳು ಕುದಿದು ಹೋದವು. ಪತಿ ಪರಮೇಶ್ವರನಾದ ಶಿವ, ವಿಶ್ವಸಂಹಾರಿಯಲ್ಲವೆ! ಚಟ್ಟನೇ ತನ್ನ ತಲೆಯಿಂದ ಒಂದು ಜಡೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಆ ಮಹೇಶ್ವರನು ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಅವನ ಜಡೆಯ ಆಸ್ಫಾಲನೆಯಿಂದ ವೀರಭದ್ರನು ತಕ್ಷಣ ಪ್ರಕಟನಾದನು. ಮಹಾಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು ಅವನ ರೂಪ. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕರಾಳ ಮುಖದ ಕಾಳಿಯ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ. ಅವಳ ಸುತ್ತಲೂ ಕೋಟ್ಯಾವಧಿ ಭೂತಗಳು, ಕ್ರೋಧಾಂಧನಾದ ಆ ಕಾಲರುದ್ರನ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನಿಂದ ನೂರಾರು ತರಹದ ಜ್ವರಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಹದಿಮೂರು ಬಗೆಯ ಸನ್ನಿಪಾತ ರೋಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಭೂತಪ್ರೇತಗಳ ವಿಕಟ ನಾಟ್ಯ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನ ವಿನಮ್ರ ನಿವೇದನೆ, ''ಪ್ರಭುಗಳು ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಬೇಕು. ಈ ತಮ್ಮ ಸೇವಕನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು?'' ಕಾಲಾಂತಕನ ಕಂಠ ಸಿಡಿದು ನುಡಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿತು- ''ಬಲಿಷ್ಠ ವೀರಭದ್ರ, ಬೇಗ ಹೋಗು, ಧ್ವಂಸ ಮಾಡು ಆ ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞವನ್ನು'' ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶಂಕರನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ನಡೆದ ವೀರಭದ್ರ. ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳು ಅವನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ರಾಜಧಾನಿಗ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯೂ ಅವರೊಡನಿದ್ದಳು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಊರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಪಶಕುನಗಳು, ಧೂಳು ಮೂಳೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ರುಕ್ಷಗಾಳಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೋಡಗಳಿಂದ ನೆತ್ತರಿನ ಮಳೆ, ದಶ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸಾವಿರಾರು ಉಲ್ಕೆಗಳ ನಿಪಾತ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಗಾಬರಿ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಋತ್ವಿಜರು, ಋಷಿಗಳೂ ತಲ್ಲಣಿಸಿದರು. ದಕ್ಷನೂ ಭಯಭ್ರಾಂತ. ಅವನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ ವಿನಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ''ಮಹಾಪ್ರಭೋ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ನನ್ನನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ರಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಭಯದಿಂದ ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು.'' ದೀನ ಮಾನನಾದ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಈ ದಯನೀಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಣೆದೋರಿದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು. ಅವನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ ''ಪ್ರಜಾಪತಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ನೀನು ಧರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತವನಾದರೂ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದೆ. ಈ ಪರಶಿವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಫಲವೂ ನಿರರ್ಥಕವೂ ಆಗುವವು.

ಅಪೂಜ್ಯಾ ಯತ್ರ ಪೂಜ್ಯಂತೇ ಪೂಜನೀಯೋ ನ ಪೂಜ್ಯತೆ ।
ತ್ರೀಣಿ ತತ್ರ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಮರಣಂ ಭಯಂ ॥

ಪೂಜ್ಯರಾಗದ ಅಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪೂಜೆಯು ಎಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದೋ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜನೀಯರಾದ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರ ಪೂಜೆಯು ಎಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆ. ಮರಣ, ಭೀತಿ ಇವು ಮೂರು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಸರ್ವರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಶಂಕರನನ್ನು ಗೌರವಿಸು. ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆ ಪಿನಾಕಪಾಣಿಯನ್ನು ನೀನು ಆಹ್ವಾನಿಸದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಈಗ ನಿನಗೆ ಈ ಮಹತ್ತರವಾದ ಭಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿಯೂ ಈ ಸಂಕಟವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಾರೆವು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ನೀತಿಭ್ರಷ್ಟತೆಯ ಪರಿಣಾಮ.''

ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ವೀರಭದ್ರನು ಆಗಮಿಸಿದನು. ಅವನೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಳೀ, ಕಾತ್ಯಾಯನಿ, ಈಶಾನಿ, ಚಾಮುಂಡಿ, ಮರ್ದಿನಿ, ಭದ್ರಕಾಳಿ, ಭದ್ರಾ, ತ್ವರಿತಾ, ವೈಷ್ಣವಿ ಮುಂತಾದ ಒಂಭತ್ತು ದುರ್ಗಾದೇವಿಯರೂ, ಡಾಕಿನಿ, ಭೂತ, ಪ್ರಮಥ, ಗುಹ್ಯಕ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡ, ಕರ್ಪಟ, ವಕುಟ, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ, ಭೈರವ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕ, ರಾಕ್ಷಸ, ಯಕ್ಷ, ವಿನಾಯಕ ಮುಂತಾದ ಶಿವಗಣಂಗಳೂ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಯೋಗಿನಿಯರ ಮಂಡಲಗಳೂ ಆ ಯಜ್ಞಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಉದ್ಭವವಾದವು. ಭಗವಾನ ಶಂಕರನ ಈ ಎಲ್ಲ ಅನುಚರರೂ, ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಬೆಂಬಲಿಗರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಕೂಡ ಹೋರಾಟವನ್ನೇ ನಡೆಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳೂ, ಲೋಕಪಾಲಕರೂ, ಸೇರಿಕೊಂಡು ಈ ಶಿವಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಲಿತನದಿಂದ ಕಾದತೊಡಗಿದರು. ಮಹಾದೇವನ ಈ ಭೂತಪ್ರೇತ, ಪಿಶಾಚ ಹಾಗೂ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಶಿವಗಣಂಗಳ ಸೇನಾಬಲವು ಪ್ರಚಂಡವೂ ಅಪರಿಮಿತವೂ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಮುಂದೆ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಬೆಂಬಲಿಗಿದ್ದ ಸುರಸೇನೆಯು ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಆಧರೆ ದೇವತೆಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೂ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸುಸಂಪನ್ನರು. ಸುರಸಮೂಹದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಘೋರತರವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರು. ಅತೀ ಭೀಕರತರವಾದ ಆಯುಧಗಳ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಸಂಹಾರ ಸತ್ರವನ್ನೇ ಆರಂಭಿಸಿದರು ಸುರಸೈನಿಕರು. ಇದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಯಜಮಾನನಾದ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯನ್ನು ಆನಂದಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಭೃಗುಋಷಿಯು ಶಿವಗಣಗಳ ಮೇಲೆ ಉಚ್ಚಾಟನ ತಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಶಿವನ ಸೇನೆಯು ಪರಾಜಿತವಾಯಿತು.

ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ಸೋತುಹೋದುದನ್ನು ಕಂಡು ವೀರಭದ್ರನಿಗೆ ಕೋಪಉಕ್ಕೇರಿತು. ಅವನು ಆ ಭೂತಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ನಿಂತುಕೊಂಡು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಕೊಚ್ಚತೊಡಗಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡ ಶಿವಸೇನೆಯು ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂಹರಿಸತೊಡಗಿತು. ಶಿವಗಣಂಗಳ ಈ ಭೀಕರವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಘಾತದಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಬಲವೆಲ್ಲವೂ ತತ್ತರಿಸಿ ಓಡತೊಡಗಿತು. ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ಭಯಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ''ಗುರುದೇವ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ಗೆಲ್ಲುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?'' ಆಗ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ನಕ್ಕು ಹೇಳಿದನು: ''ವಿಷ್ಣುವೇ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೇ! ಆ ಮಾತು ಈಗ ನಿಜವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ವೀರಭದ್ರನ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಶಿವನ ಕಿಂಕರರು, ಅವನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲ ಹಾಗೂ ಆಶೀರ್ವಾದ ಬಲದಿಂದ ಅವರು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ ಸಂಹಾರಕನಲ್ಲವೇ ಆ ಶಂಕರ! ಅವನೇ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಶಿವನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿದ ದಕ್ಷನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅವನು ಸಂಹರಿಸದೇ ಬಿಡಲಾರ.''

ದೇವಗುರುವಿನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು. ವೀರಭದ್ರನು ಇಮ್ಮಡಿಸಿದ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ದೇವಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಬಾಣ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ತಾಡಿತಪೀಡಿತರಾದ ದೇವಗಣಗಳು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡಿದರು. ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ಪಲಾಯನ

ಹೇಳಿದರು. ವಿಷ್ಣುವೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ. ಆಗ ವೀರಭದ್ರನು ತನ್ನ ಶಿವಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು.

ಗಣಾಧೀಶರು ಅಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಋತ್ವಿಜರನ್ನೂ, ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದರು. ಮಹಾಮಹರ್ಷಿ ಭೃಗುಮುನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದರು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳಿಸಿ ಅವನ ಗಡ್ಡವನ್ನು ಕಿತ್ತಿದರು. ಮೀಸೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತಿದರು. ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಹಲ್ಲು ತೆರೆದು ಉಪಹಾಸಗೈದ ಪೂಷನ್ನನ ಎಲ್ಲ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕಿದರು. ಅಗ್ನಿಯ ಮಡದಿಯರಾದ ಸ್ವಧಾ, ಸ್ವಾಹಾರನ್ನು ಅವಮಾನಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಭಯಾಕ್ರಾಂತನಾದ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯ ಕೆಳಗೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡನು. ಅಂತರ್‌ವೇದಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ನಡುಗುತ್ತ ಕುಳಿತ ದಕ್ಷನನ್ನು ವೀರಭದ್ರನು ಎಳೆದು ಹೊರಗೆ ತಂದನು. ಖಡ್ಗದಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದನು. ಕ್ರೋಧಾಂಧನಾದ ವೀರಭದ್ರನು ಕತ್ತರಿಸಿದ ದಕ್ಷನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಒಗೆದುಬಿಟ್ಟನು. ದಕ್ಷನ ಮಸ್ತಕವು ಯಜ್ಞಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಹಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಳಿದುಳಿದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ದಿಕ್ಕು ಸಿಕ್ಕ ಕಡೆ ಓಡಿಹೋದರು. ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹಮಂಡಲ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಗಣಾಧೀಶರು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಹೊಡೆದರು ಓಡಿಸಿದರು. ತನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಈ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಕೂಡ ಮರುಮಾತನಾಡದೆ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು ಆ ಪಿತಾಮಹನಿಗೆ. ಕೆಲವು ಸಮಯ ಆ ಶಾರದಾಪತಿಯು ದಿಗ್ಮೂಢನಾಗಿ ಕುಳಿತು ಅನಂತರ ತನ್ನ ಹಂಸವಾಹನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ, ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ನಂದೀಶಅವರನೊಂದಿಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಿತಾಮಹನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದರು. ''ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಾರನಾದ ಮಹಾರುದ್ರನಿಗೆ ನಮೋನಮಃ. ವಿಶ್ವಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷಪಾನಗೈದ ನೀಲಕಂಠನಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪ್ರಪಂಚ ಆದಿಕಾರಣನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಂದನೆ. ಭಗವನ್ ಓಂಕಾರ ವಷಟ್ಕಾರ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನೀನೇ ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪಿಯು, ಯಜಮಾನನು, ಯಜ್ಞಪ್ರವರ್ತಕನು. ದೇವ ದೇವ, ಮಹಾದೇವ, ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ನೀನೇ ಈಗ ಯಜ್ಞನಾಶಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದೆ? ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರತಿಪಾಲಕನಾದ ನೀನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂರಕ್ಷಕನೂ ಆಗಿರುವೆ. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೀನು ರಕ್ಷಿಸು-ರಕ್ಷಿಸು.''

ಮಹಾದೇವ:- ''ಪಿತಾಮಹನೇ, ಈ ದುಷ್ಟದಕ್ಷನು ತನ್ನ ದುಷ್ಕರ್ಮದಿಂದ ತಾನೇ ಹತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕ್ಲೇಶ ಉಂಟುಮಾಡುವವನು ತಾನೇ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪಿತಾಮಹನೊಂದಿಗೆ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಯಜ್ಞ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕನಖಲತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ಯಜ್ಞಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನು ನಡೆಸಿದ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಶಂಕರನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ಸ್ವಾಹಾ, ಸ್ವಧಾ, ಪೂಷಾ, ಭೃಗು ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಋಷಿಗಳು, ಪಿತೃಗಳು, ಯಜ್ಞ ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರರು ಛಿನ್ನವಿಚ್ಛಿನ್ನರಾಗಿ ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯು ರಣಭೂಮಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಭಗವಾನ್ ಕೈಲಾಸಪತಿಯು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ವೀರಭದ್ರನು ಎಲ್ಲ ಶಿವಗಣದೊಂದಿಗೆ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ

ಮಾಡಿ ಮಹಾದೇವನ ಎದುರು ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ಆಗ ಶಿವನು ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ''ವೀರನೇ, ನೀನು ಇದ್ದನ್ನೇನು ಮಾಡಿದೆ? ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯನ್ನು ಬೇಗನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.'' ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ ವೀರಭಧ್ರನು ದಕ್ಷನ ದೇಹವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಶಿವನ ಎದುರಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಮಹಾದೇವ:- ''ಇವನ ತಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು? ಇವನು ಎಷ್ಟೇ ದುಷ್ಟನಾಗಲಿ, ಇವನ ತಲೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ನಾವು ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇವನ ಮಸ್ತಕವು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಹುಡುಕಿ ತಂದುಕೊಡಿರಿ.''

ವೀರಭದ್ರ:- ''ಮಹೇಶ್ವರ, ನಾನು ಈ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಇದೊಂದು ಕುರಿಯ ಮುಖವು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ.'' ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶಂಕರನು ಆ ಪಶುವಿನ ಮುಖವನ್ನೇ ದಕ್ಷನ ಕಬಂಧಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಜೀವ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಪಿನಾಕಪಾಣಿಯ ದಯೆಯಿಂದ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಹೊಸ ಜೀವನವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಎದುರು ನಿಂತ ಭಗವಾನ್ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡಿ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ ಅವನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು.

ನಮಾಮಿ ದೇವಂ ವರದಂ ವರೇಣ್ಯಂ ।
ನಮಾಮಿ ದೇವಾಧಿಪಮೀಶ್ವರಂ ಹರಂ ॥
ನಮಾಮಿ ಶಂಭುಂ ಜಗದೇಕ ಬಂಧುಂ ।
ನಮಾಮಿ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಕಾರಣಂ ಪ್ರಭುಂ ॥
ನಮಾಮಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರವಿಶ್ವರೂಪಂ ।
ಸನಾತನಂ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿಜಾತ್ಮರೂಪಂ ॥
ನಮಾಮಿ ಸರ್ವಂ ನಿಜಭಾಗಗಮ್ಯಂ ।
ವರಂ ವರೇಣ್ಯಂ ವರದಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ ॥

ದೇವ ದೇವೇಶ್ವರನಾದ ಶಂಕರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಭಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ವರನೀಡುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮೋನಮಃ. ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಾದ, ದೇವತಾ ಧುರೀಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ವಿಶ್ವಬಂಧು ಶ್ರೀ ಶಂಭುವಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ. ವಿಶ್ವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅಧೀಶಅವರನೂ, ಜಗತ್ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಬ್ರಹ್ಮರೂಪನೂ ಆದ ಸದಾಶಿವನಿಗೆ ನನ್ನ ನಮನ. ಭಕ್ತರ ಭಾವ ಗಮ್ಯನಾದ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶರ್ವನಿಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಣಾಮ. ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ, ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರಿಗೂ ವರನೀಡುವ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆಯಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಹರನು ಹೇಳಿದನು ''ಸುರೋತ್ತಮನೇ, ಆರ್ತ, ಜಿಜ್ಞಾಸು, ಅರ್ಥಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಿ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯಾದ ಮಾನವರು ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಗೈಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯವನಾದ ಜ್ಞಾನೀಪುರುಷನು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯತಮ. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಹೊಂದಲಾರರು. ನೀನು ಕೇವಲ ಕಾಮಾಸಕ್ತರಾದ ಮೂಢರು ಯಜ್ಞ, ಧಾನ, ತಪಸ್ಸು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮುಂತಾದ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು

ಪಡೆಯಲಾರರು. ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡು.

ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜಂತೇ ಮಾಂ ಜನಾಃ ಸುಕೃತಿನಃ ಸದಾ ।
ಆರ್ತೋ ಜಿಜ್ಞಾಸುರರ್ಥಾರ್ಥೀ ಜ್ಞಾನಿ ಚ ಸುರಸತ್ತಮ ॥

ತಸ್ಮಾನ್ಮೇ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಿಯಾಃ ಸ್ಯುರ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ।
ವಿನಾ ಜ್ಞಾನೇನ ಮಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಯತಂತೇ ತೇ ಹಿ ಬಾಲಿಶಾಃ ॥

ಕೇವಲಂ ಕರ್ಮಣಾ ತ್ವಂ ಹಿ ಸಂಸಾರಂ ತರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ ।
ನ ಧ್ಯಾನೇನ ಯಜ್ಞೈಶ್ಚ ನ ದಾನೈಸ್ತಪಸಾ ಕ್ವಚಿತ್ ॥

ನ ಶಕುವಂತಿ ಮಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಮೂಢಾಃ ಕರ್ಮವಶಾ ನರಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದ್ ಜ್ಞಾನಪರೋ ಭೂತ್ವಾ ಕುರು ಕರ್ಮ ಸಮಾಹಿತಃ ॥

ಸುಖದುಃಖಸಮೋ ಭೂತ್ವಾ ಸುಖೀ ಭವ ನಿರಂತರಮ್ ॥

ಕರ್ಮವಶರಾದ ಮೂಢರು ನನ್ನನ್ನು ಎಂದೂ ಹೊಂದಲಾರರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಕರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡು. ಸುಖ ದುಃಖ ಎರಡನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿ ತಿಳಿ. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ನಿರಂತರ ಸುಖವಾಗುವುದು.''

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಆ ಕನಖಲ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸಲು ದಕ್ಷನಿಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಆ ನಂದಿವಾಹನನು ನಡೆದನು. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಭೃಗು ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತದಿಂದ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪತಿ ದಕ್ಷನೂ ಕೂಡ ಮಹೇಶ್ವರನ ಆದೇಶ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡನು. ಕೇವಲ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಿಂದ ದೇವರ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಧ್ಯಾನಯೋಗದಿಂದ ಶಂಕರನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು. ಶಿವನ ಧ್ಯಾನೈಕತಾನಲೀನ ಮಾನಸನಾದ ಆ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಶಿವಪೂಜೆಯ ಮಹಿಮೆ

ಲೋಮಶ:- ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಶಿವಮಂದಿರದ ಅಂಗಣವನ್ನು ಪೊರಕೆಯಿಂದ ಉಡುಗವನೋ ಅವನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಮಹಾದೇವನ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿಶ್ವಕ್ಕೇ ವಂದನೀಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕೈಲಾಸಪತಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಣ ಮಾಡಿದವರು ಮುಂದೆ ಶಿವನ ಪಾರ್ಷದರು ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಚಂದ್ರಚೂಡನಿಗೆ ಚಾಮರಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವವರು ಮುಂದೆ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸೇವಕರಿಂದ ಚಾಮರವನ್ನು ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಧೂಪ ದೀಪವನ್ನಿಟ್ಟವರು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಅನೇಕ ಕುಲಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವರು. ಆ ಹರಿಹರರ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಎದುರು ದೀಪದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಗಳು, ವರ್ಚಸ್ವಿಗಳು

ಆಗುತ್ತಾರೆ, ಹರಿಹರರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಯಜ್ಞದ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಶಿವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದಿಂದ ಅನಂತ ಪುಣ್ಯಫಲ. ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದಾದ ಹರಿಹರರ ಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಿಸಿದವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವೈಭೋಗ, ಪೃಥ್ವೀ ತಳದಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಭೋಗ ಭಾಗ್ಯ. ಶಿವಾಲಯದ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ, ಸಾರಣೆ ಕಾರಣೆ ಗೋಡೆಗೆ ಬಣ್ಣ ಲೇಪನ, ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಶಿವಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಘಂಟೆ ಕಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತಿ. ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವದರ್ಶನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸಂತೋಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

ಹರೇ ಹರೇ ಎಂದಾಗಲೀ, ಹರಹರ ಎಂದಾಗಲೀ ಶಿವ ಕೇಶವರ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವನು.

ಹರೇ ಹರೇತಿ ನಾಮ್ನಾಶ್ರೀ ಶಂಭೋಶ್ಚಕ್ರಧರಸ್ಯ ಚ ।
ರಕ್ಷಿತಾ ಬಹವೋ ಮರ್ತ್ಯಾಃ ಶಿವೇನ ಪರಮಾತ್ಮನಾ ॥

ಹರೆ, ಹರ ಎಂದು ವಿಷ್ಣುವಿನದಾಗಲೀ ಶಂಕರನದಾಗಲೀ, ನಾಮೋಚ್ಚಾಣೆ ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಭಕ್ತರನ್ನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ಮಾನವರು ಎಲೆ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಹನಿ ನೀರಿನಿಂದಾದರೂ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಶಿವಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ''ನಮಃ ಶಿವಾಯ'' ಎಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡುವ ಮಾನವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವನ ಸ್ವರೂಪಿಯೇ. ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ವಪಾಪ ಪರಿಹಾರ. ॥ಶಿವ॥ ಎಂಬ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಮಹಾಪಾತಕಗಳ ಪರಿಹಾರಕವಾದ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳು. ಶಿವಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಲು ನಗಾರಿಯನ್ನು, ನಗಾರಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಎಂಥ ಪಾಪಿಯಾದರೂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾಗುವನು. ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ, ಪಾಠ, ಹರಿಕಥೆ, ಸಂಗೀತ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಶಿವಲೋಕ ಖಂಡಿತ. ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಸದಾಚಾರಿಯಾಗಿ ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ, ಯಾವನೇ ಆದರೂ ಶಿವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೊಲೆಯನಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪೂತಾತ್ಮನಾಗಿ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಪರಶಿವನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಸ್ಕಂದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ಮಹಾತ್ಮೆ ಮತ್ತು ರಾವಣನ ಅಭ್ಯುದಯ ಹಾಗೂ ಅಧಃಪಾತ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

ಲೋಮಶ:- ವಿಷ್ಣು ಎಂದರೆ ಶಿವ. ಶಿವನೆಂದರೆ ವಿಷ್ಣು. ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಒಂದೇ ದೇವತೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗದ ಪೀಠಿಕೆಯು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಲಿಂಗವು ಮಹೇಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಲಿಂಗವು ಮಹೇಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವಲಿಂಗವು ಹರಿ ಹರಾತ್ಮಕ. ಅದರ ಪೂಜೆಯು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನಿತ್ಯನಿರಂತರವೂ ಶಿವಕೇಶವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ರತ್ನಖಚಿತ ಶಿವಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಂತೆ ಇಂದ್ರನು ಮಣಿಮಯ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನು ಪೂಜಿಸುವ ಶಿವಲಿಂಗ ಮುಕ್ತಾಮಯ. ಸೂರ್ಯನ ಉಪಾಸ್ಯ ಶಿವಲಿಂಗ ತಾಮ್ರಮಯ. ಕುಬೇರನದು ರಜತಮಯ, ವರುಣನ ಆರಾಧ್ಯ ಶಿವಲಿಂಗ ರಕ್ತವರ್ಣ. ಯಮಪೂಜಿಸುವ ಶಿವಲಿಂಗ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ, ವಾಯುಪೂಜಿಸುವ ಶಿವಲಿಂಗ ಕೇಸರಿವರ್ಣದ್ದು ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇದ್ರಾದಿ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳು ಶಇವಲಿಂಗ ಪೂಜಕರೇ. ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶಿವೋಪಾಸಕರು. ಆದರೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪನ ಮಗನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಮಾತ್ರ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧಕ. ವಿಭೀಷಣನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಭಕ್ತ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ, ನಮುಚಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು, ವೃಷಪರ್ವ, ಬಲಿಷ್ಠ, ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ರಾವಣ, ಕುಂಭಕರ್ಣ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲರೂ ಶಿವೋಪಾಸಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ತಪಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯ. ರಾವಣನು ಹಿಂದೆ ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ. ಶಿವ ಕೇಳಿದ - ''ರಾವಣ, ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕು?'' ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ಎರಡು ವರ ಕೇಳಿದ ರಾವಣ. ''ಪ್ರಭೋ, ನಿನಗೆ ಐದು ಮುಖ. ಪಂಚಮುಖಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ಎಂದು ನೀನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ನಿನ್ನ ಎಡು ಪಟ್ಟು ಮುಖ ನನಗೆ ಇರಬೇಕು. ಎಂದರೆ ನಾನು ದಶಮುಖನಾಗಬೇಕು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಸೋಲಿಸಬಾರದು.'' ''ತಥಾಸ್ತು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಭಗವಂತ. ಅವನಿಗಾಗಿ ತ್ರಿಕೂಟ ಪರ್ವತವನ್ನೂ ಕೊಡಮಾಡಿದ ಆ ಕೈಲಾಸಪತಿ. ಹೀಗೆ ಶಿವನಿಂದ ವರಪಡೆದ ರಾವಣನು ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಪಾದಾಕ್ರಾಂತ. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವೂ ರಾವಣನ ಅಧೀನ. ರಾವಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೋಲುಂಡ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಪಲಾಯನ. ಭಯಭ್ರಾಂತರಾದ ಸುರಸಮೂಹವೆಲ್ಲವೂ ಶರಣಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಹರಮಂದಿರದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಂದೀಶ್ವರ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತ. ಆದರೆ ಮುಖ ಮಾತ್ರ ಕೋತಿಯ ಮುಖ. ನಂದೀಶ್ವರನ ಈ ಮರ್ಕಟ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಎಂದು ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಂದಿಯ ಉತ್ತರ-

ನಂದೀಶ್ವರ:-ಹಿಂದೆ ನಾನು ಇಂದುಶೇಖರನನ್ನು ಕುರಿತು ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ. ತನ್ನ ಸಮಾನರೂಪವನ್ನೇ ನನಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ ಆ ಕರುಣಾಶಾಲಿ ಪ್ರಭು. ರೂಪದಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ ಸಮಾನ ಆಗುವುದು. ಈ ಮಂಗಬುದ್ಧಿಯ ಮಾನವನಿಗೇಕೆ? ಶಿವ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಗಳೆದ ನನಗೆ ಬೇಡವಾಗಿದ್ದಿತು. ''ನನಗೆ ಮರ್ಕಟ ಮುಖವೆ ಇರಲಿ ನನಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಸಮಾನವಾಗುವುದು ಬೇಡ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಅನುಚರ ಭಕ್ತ. ಈ ಮಂಗನ ಮುಖದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವೆ'' ಎಂದು ಬೇಡಿದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ನನಗೆ ಈ ವಾನರ ಮುಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಅಹಂಕಾರ ''ನಾನು, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ'' ಎಂಬ ದುರಭಿಮಾನ ಎಂದೂ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. 'ನಾನು ಶಿವಸೇವಕ' ಎಂಬ ಕೈಂಕರ್ಯಭಾವ ಯಾವಾಗಲೂ ಜಾಗರೂಕವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದ ನಾನು ನಿರಂತರವೂ ಹರಧ್ಯಾನ ಪರಾಯಣನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ರಾವಣನು ಬಂದಿದ್ದ. ನನ್ನ ಈ ಮರ್ಕಟ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಉಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದ. ''ಶಿವನಿಗೆ ಐದು ಮುಖಗಳಾದರೆ ನಾನು ಅವನ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಮುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ದಶಕಂಠ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ'' ಎಂದು ತನ್ನ ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡ. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಕೋಪಬಂತು. ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟೆ ''ಓರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾನವನು ನನ್ನಂತೆ ಇರುವ ವಾನರರನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವನು'' ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ತನ್ನ ದರ್ಪ ಹಾಗೂ ದೌಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದ ಗೋಳಿಗೆ ಈಡು ಮಾಡಿದ ಆ ರಾವಣನಿಗೆ ನಾನು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀವೇನೂ ಚಿಂತಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ನೀವು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಾಣಿರಿ. ಈ ಶಂಕರನು ವಿಷ್ಣುರೂಪಿಯೇ, ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ನೀವು ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಿ, ಅನಂತರ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿವಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಿ, ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಭಯಾತಂಕಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸುವನು.'' ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ನಂದಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ದೇವತೆಗಳು ಶಿವನ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ನೇರವಾಗಿ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಭಕ್ತಿಭಾವ ಭರಿತರಾಗಿ ಗದ್ಗದ ಕಂಠದಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

ನಮೋ ಭಗವತೇ ತುಭ್ಯಂ ದೇವದೇವ ಜಗತ್ಪತೇ ।
ತ್ವದಾಧಾರಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಜಗದೇತಚ್ಚರಾಚರಮ್ ॥

ಏತಲ್ಲಿಂಗಂ ತ್ವಾಯ ವಿಷ್ಣೋ ಧೃತಂ ವೈ ಪೀಠರೂಪಿಕಾ ।
ಅವತಾರಾಃ ಕೃತಾಃ ಪೂರ್ವಮಸ್ಮದರ್ಥೆ ತ್ವಯಾ ಪ್ರಭೋ ॥

ಮತ್ಸ್ಯೋ ಭೂತ್ವಾ ತ್ವಯಾ ವೇದಾಃ ಸ್ಥಾಪಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮುಖೇ।
ಹಯಗ್ರೀವಸ್ವರೂಪೇಣ ಘಾತಿತೌ ಮಧುಕೈಟಭೌ ॥

ತಥಾ ಕಮಠ ರೂಪೇಣ ಧೃತೋ ವೈ ಮಂದರಾಚಲಃ ।
ವರಾಹರೂಪಸ್ವರೂಪೇಣ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷೋ ಹತಸ್ತ್ವಯಾ ॥

ಹಿರಣ್ಯ ಕಶ್ಶಿಪುರ್ದೈತ್ಯೋ ನರಸಿಂಹರೂಪಿಣಾ ಹತಃ ।
ತಥಾ ಚೈವ ಬಲಿರ್ಬದ್ಧೋ ದೈತ್ಯೋ ವಾಮನರೂಪಿಣಾ ॥
ಭೃಗೂಣಾಮನ್ವಯೇ ಭೂತ್ವಾ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾತ್ಮಜೋ ಹತಃ ।
ಹತಾ ದೈತ್ಯಾಸ್ತ್ವಯಾ ವಿಷ್ಣೋ ತ್ವಮೇವ ಪರಿಪಾಲಕಃ ॥
ರಾವಣಸ್ಯ ಭಯಾದಸ್ಮಾಂಸ್ತ್ರಾ ತುಮರ್ಹಸಿ ಚ ಧ್ರುವಮ್ ॥

ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಜಗದೊಡೆಯನೇ ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ನೀನೇ ಮೂಲಧಾರ. ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಲಿಂಗವಿದ್ದಂತೆ. ಪೀಠರೂಪದಿಂದ ಈ ವಿಶ್ವಲಿಂಗವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧರಿಸಿದವನು ನೀನೇ. ಹಿಂದೆ ನೀನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಅನೇಕ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಹಯಗ್ರೀವಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಧು ಮತ್ತು ಕೈಟಭ ಎಂಬ ದುಷ್ಟ ರಕ್ಕಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದೆ. ಆಮೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು ಸಾಗರದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮಂದರಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಹೊತ್ತೆ, ವರಾಹರೂಪದಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದೆ. ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವನ್ನು ನೀನು ಕೊಂದದ್ದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ನರಸಿಂಹರೂಪದಿಂದ. ವಾಮನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದೆ, ಭೃಗುವಂಶದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಕಾರ್ತ್ಯವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ್ನು ಪುತ್ರಮಿತ್ರ ಪರಿವಾರ ಸಹಿತ ಕಡಿದುಹಾಕಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಧುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಾನಾ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಈಗ ಮತ್ತೆ ದುರುಳ ದಾನವಾಧಮ ರಾವಣನಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕುತ್ತು, ಸಜ್ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಆಪತ್ತು. ಈಗ ನೀನೇ ನಮಗೆ ಪಾಲಕ. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಾರಕ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಂಕಟ ಪರಿಹಾರಕ, ಜಗದೀಶ್ವರನೇ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನೀನೇ ನಮಗೆ ಭಯತ್ರಾತಾ, ಅಭಯದಾತಾ, ಸುಖ ಶಾಂತಿ ಪ್ರದಾತಾ, ಸುಖಶಾಂತಿ ವಿಧಾತಾ.''

ದೇವತೆಗಳ ಈ ಒಮ್ಮುಖದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ವೈಕುಂಠಪತಿ ಪ್ರೀತನಾದ. ಪ್ರಸನ್ನಮನದಿಂದ ನುಡಿದ ವಾಸುದೇವ. ''ದೇವತಾಧುರೀಣರೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಂದಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೂಡಲೇ ವಾನರ ರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರಿ. ನಾನು ಕೂಡ ಮಾಯಾ ಮಾನವನಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸು ದಶರಥನ ಮಗನಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವೆನು. ಅತ್ತ ಜನಕರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಸೀತೆಯ ಅವತಾರವಾಗುವುದು. ರಾವಣನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಭಕ್ತ. ಸರ್ವದಾ ಶಿವಧ್ಯಾನ ತತ್ಪರ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ ಆದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅವನೇ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವನು. ಸೀತೆಗಾಗಿ ಹಗಲಿರುಳೂ ಪರದಾಡುವ ರಾವಣನು ಶಿವಧ್ಯಾನದಿಂದ ವಿಮುಖನಾಗುವನು. ಅವನ ಶಿವೋಪಾಸನಾ ರೂಪವಾದ ತಪಸ್ಸು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುವದು. ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಪ್ರೀತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಡೆಯದಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಹೊರಟರೆ ಆ ಮಾನವನು ಧರ್ಮ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಸೋಲನ್ನು ನಂತರ ಸಾವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ನಿಮಗೆ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ. ನೀವು ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿರಿ'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆದೇಶದಂತೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಾನರ ರೂಪದಿಂದ ಧರಣೀ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸತೊಡಗಿದರು, ಇಂದ್ರನ ಅಂಶದಿಂದ ವಾಲಿಯು ವಾನರ ರಾಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವ ಜನಿಸಿದ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅಂಶದಿಂದ ಜಾಂಬವಂತನು ಕರಡಿಯಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ, ಶಿಲಾದನ ಮಗನೂ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ರುದ್ರನೂ ಆದ ನಂದೀಶ್ವರನು ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಹನುಮಂತನ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ, ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಹನುಮಂತನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಸುರಸತ್ತಮರೂ ದ್ವಿದ. ಮೈಂದ, ನಲ, ನೀಲ, ಸುಷೇಣ, ಅಂಗದ, ಮೊದಲಾದ ಕಪಿವೀರರಾಗಿ ವಸುಧಾತಳದಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ತಾಳಿದರು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮನು ಸತೀಶಿರೋಮಣಿ ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಉದರದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರನಾಗಿ ಉದಯಿಸಿದನು. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾದ್ದರಿಂದ ''ರಾಮ'' ಎಂದು ಕರೆದರು ವಿಪ್ರರು. ಪರಮ ಭಗವದ್ ಭಕ್ತನಾದ ಆದಿಶೇಷನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ರಾಮನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಭುಜದಂಡದಿಂದ ಇಬ್ಬರು ವೀರರು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನ ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದರು. ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣದ ದೊರೆಯಾದ ಜನಕರಾಜನು ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹರಗುವಾಗ ನೇಗಿಲಗೆ ಹತ್ತಿ ಸೀತಾಮಾತೆಯ ಪ್ರಕಟವಾದಳು. ನೇಗಿಲತುದಿಗೆ ತಗಲಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ 'ಸೀತೆ'ಯೆಂತಲೂ, ಮಿಥಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದರಿಂದ 'ಮೈಥಿಲಿ' ಎಂದೂ, ಜನಕರಾಜನ ಕುಮಾರಿಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಳಾದ್ದರಿಂದ 'ಜಾನಕೀ' ಎಂತಲೂ ಅವಳಇಗೆ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ 'ವೇದವತಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಇತ್ತು. ಈ ಸೀತೆ ಎಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯೇ. ರಾಮನೆಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನು ಸೀತಾರಾಮರ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದ. ಶ್ರೀರಾಮನ ರಾವಣನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ತಾಯ ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ವಚನದ ನೆಪದಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದ. ಅಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ಸೀತೆಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕಪಟದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದ. ಆಗ ಕಪಿರೂಪಧರಿಸದ ದೇವಗಣದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಂಕೆಗೆ ತೆರಳಿ ರಾವಣನೊಂದಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಕೊನೆಗೆ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ. ರಾವಣನು ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತನಾದುದರಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಶಿವಸಾರೂಪ್ಯ ಹೊಂದಿದ. ಈ ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹನ್ನೆರಡು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದ ಮಾನವನಿಗೆ ಶಿವಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಶ್ಚಿತ, ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಜಾತಿ, ಮತ, ಲಿಂಗ, ವರ್ಗ, ವರ್ಣಗಳ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರಿರಲಿ, ಹೊಲೆಯನಿರಲಿ, ಹಾರುವನಿರಲಿ, ಹರಗುವ ರೈತನಿರಲಿ, ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಕೈವಲ್ಯ ಸುಖ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದು. ಭಗವಾನ್ ಶಿವನು ಲಿಂಗರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವಜಾತಿ ಜನಾಂಗದವರಿಗೂ ಸುಲಭಗಮ್ಯನೂ ಉದ್ಧಾರಕನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಲೋಮಶ:- ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರೇ, ನೀವು ನನಗೆ ಶಿವಲಿಂಗದ ಮಹಿಮೆಯು ಏನು ಎಂದು ಮೊದಲನೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಈವರೆಗೆ ನಾನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಶಿವನ ವಿಷಭಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದ ಎಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಎರಡನೇ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅದಕ್ಕೀಗ ಉತ್ತರವೀಯುವೆ ಕೇಳಿರಿ.

ಶ್ರೀ ಸ್ಕಂದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಗುರುದ್ರೋಹದಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಸೋಲು, ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನ; ಶಿವನಿಂದ ಕಾಲಕೂಟ ಭಕ್ಷಣ; ಸರ್ಪರ ರಕ್ಷಣೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩

ಲೋಮಶ:- ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವರಾಜ ಇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗ. ಆ ಸುಧರ್ಮ ಸಭೆಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಶಚೀ ಸುರೇಂದ್ರ ದಂಪತಿಗಳು ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಧರ್ವರ ಗಾನ, ಅಪ್ಸರೆಯರ ನರ್ತನ, ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ವೇದಘೋಷ, ನಡೆದಿದೆ. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಆಗಮನ. ಅವರನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನ. ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ. ದೇವರಾಜ ಮಹೇಂದ್ರನೂ ನೋಡಿದ ಸುರಗುರು ಬಂದುದನ್ನು. ಆದರೂ ಆ ಸುರಸಾರ್ವಭೌಮ ಏಳಲಿಲ್ಲ, ತಲೆಬಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. 'ನನ್ನಿಂದ ಉಪಜೀವನ ಮಾಡುವ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲವೇ ಈ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಎಂದು ಅಸಡ್ಡೆ ದೇವರಾಜನಿಗೆ. 'ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬದುಕುವವರಿಗೆ ನಾನೇಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು?' ಎಂಬ ಗರ್ವದಿಂದ ಬೀಗಿ ಕುಳಿತ ಆ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತಿ. ಇಂದ್ರನ ಸರ್ವ ದರ್ಪ ಅರ್ಥವಾಯಿತು ಆ ಸುರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಕ್ರುದ್ಧ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಆ ಸುರಗುರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ವಿಷಾದ. ಋಷಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಆತಂಕ, ಭಯ, ಗಂಧರ್ವರ ಗಾನ ನಿಂತಿತು. ವೇದಘೋಷ ನಿಂತಿತು. ಎಲ್ಲ ಸಭಿಕರೂ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾದರು. ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಎಚ್ಚರ ಬಂದಿತು. ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಗುರುಗಳು ಎಲ್ಲಿ?'' ಆಗ ನಾರದರು ಗುಡುಗಿದರು ''ಸುರರಾಜ, ನೀನು ಗುರುಗಳನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿದೆ. ಸಭೆಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ನೀನು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಿಸಲಿಲ್ಲ, ಕೇಳಲಿಲ್ಲ, ಕೈ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಆ ಸುರಾಚಾರ್ಯರು ಇಂಥ ಅನಾದರದ ಅವಮಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸುವರು! ಇದೊಂದು ಗುರುದ್ರೋಹ. ಇದರಿಂದ ನೀನು ಕೂಡಲೇ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟ ಆಗುವೆ. ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಅವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬೀಳು. ನೀನು ಗೈದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳು.''

ನಾರದರ ನಿಷ್ಠುರ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಅರಿವು ಬಂದಿತು ಆ ಅಮರ ಲೋಕದ ಅರಸನಿಗೆ. ಎಚ್ಚರ ಮೂಡುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಕಾಲ ಮಿಂಚಿಹೋಗಿತ್ತು. ಗುರುಗಳು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಆಗಿತ್ತು. ಗಾಬರಿಕೊಂಡ ಸುರನಾಥ ಇತರ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಗುರುಗೃಹಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದ. ಗುರುಪತ್ನಿ ತಾರೆಯ ಮುಂದೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ಕೇಳಿದ ''ಅಮ್ಮಾ ಗುರು ಎಲ್ಲಿ?'' ''ನಾನು ಅರಿಯೆ'' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು ತಾರಾಮಣಿ. ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಜೋಲುಮುಖ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದ ಮಹೇಂದ್ರ, ದೇವತಾಗಣವೆಲ್ಲವೂ ಖಿನ್ನ ವಿಷಣ್ಣ. ನಾಲ್ಕು ಲೋಕದ ತುಂಬ ಅಪಶಕುನಗಳು, ಸ್ವರ್ಗದ ಸೀಮೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ದುಃಶಕುನಗಳ ದುರ್ಲಕ್ಷಣಗಳು.

ಈ ಸಮಾಚಾರ ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ''ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಗುರುಬಲ ಇಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಾದರೆ ನನಗೆ ಶುಕ್ರದೆಸೆ ತೆರೆಯಿತು.'' ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ದಾನವಧುರಂಧರ. ದೈತ್ಯಸೇನೆಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಿದ, ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದ. ಅಮರಾವತಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದ. ಸ್ವರ್ಗದ ಮೇಲೆಯೆ ದಾಳಿ ಹೂಡಿದ. ದೈತ್ಯ ದಾನವರ ನಡುವೆ ಭೀಕರ ಯುದ್ಧ. ನೆತ್ತರಿನ ಹೊಳೆ ಹರಿದವು. ರುಂಡಗಳ ಚೆಂಡಾಟವೇ ನಡೆಯಿತು. ಗುರುಶುಕ್ರರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ದೈತ್ಯಬಲ ಶತಗುಣಿತ. ಗುರುದ್ರೋಹದಿಂದ ದೇವಬಲ ಕ್ಷೀಣಕ್ಷೀಣ, ಗತ ತ್ರಾಣ, ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದ ದೈತ್ಯರು ಸುರಪುರದ ನಾಗರಿಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೋಲು, ಪ್ರಾಣಾಂತಕ ನೋವು. ಬಹುಜನರಿಗೆ ಸಾವು. ಚತುರಂಗ ಸಹಿತ ದೇವಸೇನೆ ಭೀಕರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಯಭಂಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ 'ರಾಜಾ, ಮಂತ್ರಿ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ದುರ್ಗ, ಭಾಂಡಾರ, ಸೈನ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಿತ್ರವರ್ಗ' ಎಂಬ ತನ್ನ ಏಳು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಈ ಸಪ್ತಾಂಗ ಸಹಿತವಾದ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತು. ದೈತ್ಯರು ಈ ಸಪ್ತಾಂಗ ಸಹಿತವಾದ ಸುರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುದ್ರೋಹಿಯೆಂದು ತೊರೆದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಶಚೀಪತಿಯು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನೂ ಆಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೊರಟು ಹೋದ, ದೇವೇಂದ್ರನ ನೆಚ್ಚಿನ ರಾಣಿ ಶಚೀ ದೇವಿಯು ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಳು.

ಇತ್ತ ವಿಜಯೋನ್ಮಾದದಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುರಿದರು. ಅಮರಾವತಿಯ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ದೋಚಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪಾತಾಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಸುರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ರತ್ನಗಳಾದ ಐರಾವತ, ಉಚ್ಚೈಶ್ರವ, ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಮುಂತಾದ ಅಪರೂಪದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದೊಯ್ದರು. ಆದರೆ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಭೋಗಿಸಲು ತಕ್ಕದಾದ ಆ ಸ್ವರ್ಗದ ರತ್ನಗಳು ದೈತ್ಯರ ಕೈಗೆ ಎಟುಕಲಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಬಿಟ್ಟವು. ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಮಿಡುಕಿದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ದೈತ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ನಿರಾಶೆ. ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂರೆಗೈಯಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ಬಯಕೆ ಅತೃಪ್ತ. ಮನಸ್ಸು ಉದ್ವಿಗ್ನ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಅವನ ಹೃದಯಕ್ಕೂ ಆಘಾತ. ಗುರು ಶುಕ್ರರ ಬಳಿ ಬಂದು ಅವನು ಬಿನ್ನವಿಸಿದ ''ಗುರುದೇವ, ನಾವೇನೋ ಮಹಾ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಸಿರಿಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳೆಹೊಡೆದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದದ್ದಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ಸುರಲೋಕದ ಮಣಿಮುಕುಟಗಳಂತಿದ್ದ ಐರಾವತ, ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಒಂದು ನಮಗೆ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ನಮಗೆ ದೊರಕೇಬಾಕದ ಸುಖವು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟವು. ತಾವು ಹುಟ್ಟಿದ ತಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡವು. ನಾವು ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬಗೆ ಏನು, ಎಂತು? ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಸಿರಿಸೌಭಾಗ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ.''

ದಾನವ ಧುರೀಣರ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಸುನಕ್ಕರು ಆ ಅಸುರರ ಆಚಾರ್ಯರು. ಸಂತೈಸುವ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಹೇಳಿದರು - ''ದೈತ್ಯ ಧುರೀಣರೇ, ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದ ಸಿರಿಸೌಭಾಗ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪುಣ್ಯಫಲಗಳಾಗಿವೆ. ಸುಕೃತ ಮಾಡಿದ ನೃಪುರುಷ ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಫಲರೂಪವಾಗಿ ಆ ಸ್ವರ್ಗದ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಅರ್ಹರಾಗುವರು. ನೀವು ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಬಲದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸುರಲೋಕವನ್ನು ಗೆದ್ದಿರುವಿರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದ ನೆಲ ಮಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮ ವಶವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ರತ್ನ ಹೊನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಉಪಭೋಗಕ್ಕೆ ಒದಗಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಸ್ವರ್ಗದ ಸುಖೋಪಭೋಗ ''ನಾಲ್ಪಸ್ಯ ತಪಸಃ ಫಲಮ್'' ಅಲ್ಪ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ದೊರಕುವುದಲ್ಲ. ಅದರ ಫಲ ದೊರಕಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ಅಮಿತ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಿದವರು ಮಾತ್ರ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿರಿಯನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹರಾಗುವರು. ಅಶ್ವಮೇಧವಿಲ್ಲದೆ ನಿಮಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಅಶ್ವ ಹೇಗೆ ದೊರಕೀತು? ಅದು ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯ ರೂಪ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿರಿ. ಮನಸ್ಸಿನ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿರಿ. ಯಾಗ ಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿರಿ. ಅಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಮರಾವತಿಯ ಸುಖ ನಿಮಗೆ ದೊರಕುವದು.''

ದೇವಗುರುವಿನ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎರಡನೆಯ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಲು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾದ. ಇತ್ತ ದೇವೇಂದ್ರನ ದುರ್ದಶೆ ದಯನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಹತಬಲನೂ, ಹತಾಶನೂ, ಆದ ಆ ಪುರುಹೂತನು ಪರಮೇಷ್ಠಿಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ನಡೆದ. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ತನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಿವೇದಿಸಿದ. ಶಚೀಪತಿಯ ಈ ಶೋಚನೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡು ಆ ಪಿತಾಮಹನ ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಬಂದಿತು. ಅವರು ಹೇಳಿದರು: ''ಇಂದ್ರ, ಗುರುದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದು ನನ್ನ ಕೈಮೀರಿದ ಮಾತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಸಂಕಟ ಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಬಲ್ಲ ಒಂದೇ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಷ್ಣು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿ ನನ್ನೊಡನೆ. ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಭವಣೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಬಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅವನ ಹೊರತು ನಮಗೆ ಬೇರಾರು ಗತಿ?'' ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸೂಚನೆ, ಯೋಚನೆ, ಎಲ್ಲ ಸುರಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮತವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುರವೃಂದವೆಲ್ಲವೂ ಹಾಲುಗಡಲಿನ ದಂಡೆಯವರೆಗೆ ನಡೆದು ಬಂದಿತು. ಆ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆ ವೃಂದಾರಕ ವೃಂದದವರೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ, ಸ್ತುತಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು.

ದೇವ ದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಸುರಾಸುರ ನಮಸ್ಕೃತ ।
ಪುಣ್ಯ ಶ್ಲೋಕಾವ್ಯಯಾಂನಂತ ಪರಮಾತ್ಮನ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ಯಜ್ಞೋಽಸಿ ಯಜ್ಞ ರೂಪೋಽಸಿ ಯಜ್ಞಾಂಗೋಽಸಿ ರಮಾಪತೇ ।
ತತೋಽದ್ಯ ಕೃಪಯಾವಿಷ್ಣೋ ದೇವಾನಾಂ ವರದೋ ಭವ ॥

ಗುರೋರವಜ್ಞಯಾ ಚಾದ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟರಾಜ್ಯಃ ಶತಕ್ರತುಃ
ಜಾತಃ ಸ ಋಷಿಭಿಃ ಸಾಕಂ ತಸ್ಮಾದೇನಂ ಸಮುದ್ಧರ ॥

ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸುರಾಸುರರೆಲ್ಲರಿಂದಲೂ ವಂದ್ಯ ವಿಭೂತಿಯಾದ ನೀನು ನಾಶರಹಿತನು. ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಗಳಿಗೆ ಅಂತಪಾರವಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ಹೆಸರು. ನೀನು ಯಜ್ಞಾಂಗನೂ, ಯಜ್ಞರೂಪನೂ, ಯಜ್ಞನಾಮಕನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಜಗತ್‌ಪಾಲಕನು ನೀನೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ದಯವಿಟ್ಟು ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ಗುರುವಿಗೆ ಅಗೌರವ ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ಸುರೇಂದ್ರನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಐಶ್ವರ್ಯ ಹೀನನಾದ ಈ ದೀನದೂನ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ದೀನಬಂಧುವಾದ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಯಾರು ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲರು?'' ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ ಭಗವಂತನು ನುಡಿದ.

ಭಗವಾನ್ ಉವಾಚ

ಗುರೋರವಜ್ಞಯಾ ಸರ್ವಂ ನಶ್ಯತೇ ಚ ಸಮುದ್ಭವಂ
ಯೇ ಪಾಪಿನೋ ಹ್ಯಧರ್ಮಿಷ್ಠಾಃ ಕೇವಲಂ ವಿಷಯಾತ್ಮಕಾಃ
ಪಿತರೌ ನಿಂದಿತೌ ಯೈಶ್ಚ ದುರ್ದಶೈವ ನ ಸಂಶಯಃ

ಗುರುವಿನ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಜೀವಿಗಳ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಗುರುದ್ರೋಹದಿಂದ ಇದ್ದದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಗುರುದ್ವೇಷಿಗಳು, ಧರ್ಮ ದ್ರೋಹಿಗಳು, ವಿಷಯಲಂಪಟರೂ ಮಹಾ ಪಾಪಿಷ್ಠರೇ ಸರಿ, ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳನ್ನು ಗುರು ಹಿರಿಯರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವವರು ಮಹಾಪಾಪಿಗಳು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ದೇವರೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರಲಾರರು. ಯಾವ ದೈವವೂ ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲಾರದು. ಪಿತಾಮಹನೇ, ಈ ದೇವೇಂದ್ರನು ಇಂಥ ಘೋರವಾದ ಗುರುಗಳ ಧಿಕ್ಕಾರವನ್ನು ಗೈದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗುರು ತಿರಸ್ಕಾರದ ಕಟುಫಲವನ್ನು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಯಾವ ಪುರುಷನಿಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮಹಾಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದೋ ಅವನು ಪರಕೀಯರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲೇಬೇಕು. ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಕಾಯದ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ವೈರಿಯ ಸಹಾಯ, ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲೂ ಕೂಡ ಹಿಂಜರಿಯಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಈಗ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವು ಕೈಗೂಡಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ವೈರಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ದೈತ್ಯದಾನವರು ಕೂಡಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರಿ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಹಾಲಿನ ಕಡಲನ್ನು ಹುಮ್ಮಸದಿಂದ ಕಡೆಯಿರಿ ನಿಮಗೆ ಅಭಿಲಷಿತವಾದ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಜರಾಮರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ರತ್ನರಾಶಿಯನ್ನೇ ಪಡೆಯಿರಿ. ಈ ಮಹಾ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ದೇವದಾನವರಿಬ್ಬರೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ದುಡಿಯಿರಿ.'' ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾತು ಸುರಸಮಾಜಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಿಡಿಸಿತು. ವೃಂದಾರಕರ ಮುಂದಾಳುವಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಸುತಲ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಅವನ ಪರಿವಾರವು ಆ ಸುರನಾಥನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿತು. ಸುತಲ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುರರಾಜನು ಸ್ವಯಂ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ಕ್ರೋಧ ಉಕ್ಕೇರಿತು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾಗಲೇ ಆ ಶಚೀಪತಿಯನ್ನು

ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಿತು, ಆದರೆ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು, ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳಿದರು.

ನಾರದ:- ನಿಶ್ಯಸ್ತ್ರನಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನೀನೇನು ಹೇಡಿಯೆ? ನಿರ್ವೀರ್ಯನೇ? ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸೋತುಹೋಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅಭ್ಯಾಗತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಲ್ಲಿ ಏನು ಪೌರುಷ? ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಿಬಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನೀನು ಕಂಡರೆ ನಿನ್ನ ಹಿರಿತನ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು.'' ನಾರದರ ಮಾತು ಸರಿ ಎನಿಸಿತು ಆ ಅಸುರ ಸಾಮ್ರಾಟನಿಗೆ. ಅವನು ರೋಷವನ್ನು ತೊರೆದ. ಸಂತೋಷವನ್ನು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ತೋರಿದ, ಇಂದ್ರನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ ಮುಂದೆ ಬಂದ. ತನ್ನ ದೇವತಾ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಬಂದ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ಕೌತುಕವೆನಿಸಿತು. ಕಳೆಗೆಟ್ಟ ಮುಖ, ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದೀನ ದೇಹ, ನಿಃಸತ್ವ ಭಾವ, ಮೊದಲಿನ ಮಹೇಂದ್ರನ ಮದ, ಅಹಂಮನ್ಯತೆ, ಗರ್ವೋದ್ರೇಕ ಯಾವುದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತೇಜೋಹೀನ, ಕಾಂತಿಕ್ಷೀಣ, ಅಹಂಕಾರರಹಿತ, ಅಲಂಕಾರಶೂನ್ಯ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ದಯೆ ಬಂದಿತು. ಅವನು ನಗುತ್ತ ನುಡಿದ ''ದೇವರಾಜ, ತಾವು ಈ ಸುತಲ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿರಿ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶುಭಾಗಮನದ ಕಾರಣವೇನು?

ಇಂದ್ರ:- ''**ಸ**ಹೋದರ, ನಾವೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಿಟ್ಟಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟೆವು. ನಿಮ್ಮದೂ ಅದೇ ಹಾಡು, ನೀವೆಲ್ಲ ದೈತ್ಯರೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಕಾಮಕ್ರೋಧದ ಕಿಂಕರರಾದಿರಿ. ವಾಸ್ತವ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ದೇವದಾನವರು ದಾಯಾದಿಗಳೇ ಅಲ್ಲವೇ! ನಾವು, ನೀವು ಇಬ್ಬರೂ ಕಶ್ಯಪರ ಮಕ್ಕಳು, ಒಂದೇ ಕಶ್ಯಪ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಆದರೆ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಕಡಿವಾಣವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರೋಧದ ಕೈಯಲ್ಲಿ. ಹೀಗೆ ಕೋಪಾಟೋಪದ ಆವೇಶವಶರಾದ ನಾವು ನಿರರ್ಥಕವಾಗಿ ಕಲಹ ಮಾಡುವೆವು. ವ್ಯರ್ಥ ಬಡೆದಾಡುವೆವು, ನಿಮ್ಮ ಸುದೈವದಿಂದ, ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನೀವು ಒದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸವರ್ಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದುಬಿಟ್ಟಿರಿ. ನನ್ನ ಸ್ವಗದ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವೆನಿಸಿದ ಆ ಐರಾವತ, ಉಚ್ಚೈಶ್ರವ, ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಪಾರಿಜಾತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಮರಾವತಿಯಿಂದ ಕಿತ್ತು ಎಥ್ತಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ತಂದಿರಿ, ಅವು ಯಾವುವೂ ನಿಮಗೆ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕಡಲಿಗೆ ಹಾರಿ ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಒಡಲನ್ನು ಸೇರಿಬಿಟ್ಟವು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆನಿಸಿದ ಆ ಮಣಿಮಂಡಲ ಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಮುದ್ರದ ಪಾಲಾದವು. ನಿಮಗೂ ಇಲ್ಲ, ನಮಗೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನಗಳ್ನ ನಾವು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಒಗ್ಗೂಡಿ, ಒಮ್ಮತದಿಂದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಒಗ್ಗೂಡಿ ಮುಕ್ತರಾಗೋಣ. ಈ ಖೇದ-ನಿರ್ವೇದಗಳಿಂದ ದೂರ ಹೋಗಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅಳಿದು ಹೋದ ಆ ನಿಸ್ತುಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯೋಣ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ನಾವು ಒಮ್ಮನದಿಂದ ಕಾರ್ಯೋದ್ಯುಕ್ತ-ರಾಗೋಣ. ಈ ವಿಚಾರದಿಂದಲೇ ನಾನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ಏನು ಮಾಡಲೂ ಅವನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದರು. ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು.

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಧರ್ಮೋ ಹಿ ಮಹತಾಮೇಷಃ ಶರಣಾಗತಪಾಲನಮ್ ॥
ಶರಣಾಗತಂ ಚ ವಿಪ್ರಂ ಚ ರೋಗಿಣಂ ವೃದ್ಧಮೇವ ಚ !
ಯೇ ಏತಾನ್ನ ಚ ರಕ್ಷಂತಿ ತೇ ವೃ ಬ್ರಹ್ಮಹನೋ ನರಾಃ !
ಶರಣಾಗತ ಶಬ್ದೇನ ಆಗತಃ ಸ್ವಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧೌ ।
ಸಂರಕ್ಷಣೀಯಃ ಪೋಷ್ಯಶ್ಚ ತ್ವಯಾ ನಾಸ್ತ್ಯತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥

ದೈತ್ಯೇಂದ್ರ, ಶರಣಾಗತರನ್ನು, ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮ. ಅದು ದೊಡ್ಡವರ ಧರ್ಮವೂ ಹೌದು, ಶರಣಾಗತರನ್ನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು, ರೋಗಿಗಳನ್ನು, ವೃದ್ಧರನ್ನು ಯಾವನು ರಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. 'ಶರಣು' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದವನು ಯಾವನೇ ಇರಲಿ, ಎಂತೇ ಇರಲಿ, ಅವನನ್ನು ನೀನು ಪೊರೆಯಬೇಕು. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ವೈರ ಭಾವನೆ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಪೋಷಿಸಬೇಕು. ಇದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜರ ಧರ್ಮ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಸೋತು ಹೋದ ದೇವೇಂದ್ರ ಈಗ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದೆಂದರೆ ಶರಣು ಬಂದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಮತ್ತು ಅವನು ನಿಮ್ಮಲೆಲ ದೈತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಹಿತವೂ ಅಡಗಿದೆ. ನಿಮಗೆ ದಕ್ಕನ ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನಗಳೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಭರವಸೆ ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿದೆ, ಹೀಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಪರಾರ್ಥ ಎರಡೂ ಸಾಧಿಸುವಂತಿದ್ದರೆ ನೀವೇಕೆ ಸೋದರನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಸೂಚನೆಗೆ ಆದರದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿ ನೀಡಬಾರದು?''

ದೈತ್ಯರಾಜ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ತಂಬೂರಿ ಮಿಟುವ ಆ ಮುನಿಯ ಮಾತು ಮಿದುಳಿನ ತಂತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಿಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅವರ ಸೂಕ್ತಸಲಹೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಯುಕ್ತವೆನಿಸಿದವು. ಕೂಡಲೇ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಆ ಬಲಿರಾಜನು ನಾರದರ ಹಿತನುಡಿಗಳನ್ನು ತೂಗಿನೋಡಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದ. ಕೂಡಲೇ ಸುರಸಮೂಹ ಸಹಿತನಾದ ಮಹೇಂದ್ರನಿಗೆ ತೆರೆದ ಹೃದಯದಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿದ, ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಇಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಅಣೆಯಿಟ್ಟು ಸರ್ವರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಕರಿಸುವದಾಗಿ ಶಪಥಗೈದ. ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಅಸುರ ರಾಜನ ಎದುರು ಅನೇಕ ಶಪಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೈದ. ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ವಿಶ್ವಾಸ ಕುದುರಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯ ಸ್ನೇಹ ಸೌಹಾರ್ದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿತು. ಸೌಹಾರ್ದ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಹಾದಿಮಾಡಿತು. ಸಹಕಾರ ಸಹಜೀವನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು. ಇಂದ್ರ ಬಲಿಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟ. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ದೇವರಾಜನಿಗೆ ಆ ದೈತ್ಯಧಾಮದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಆದರದ ಉಪಚಾರ, ಪ್ರೀತಿಯ ಆತಿಥ್ಯ, ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳೂ ಅಳಿಯತನ, ಅಳಿಯಲಾರದ ಗೆಳೆತನ. ಒಂದು ದಿನ ಬಲಿರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಉಚ್ಚಾಸನದ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ವಾರ್ತಾಲಾಪನೆ ನಡೆದಿದೆ. ಆಗ ನಸು ನಗುತ್ತ ಆ ನಾಕನಾಥ ನುಡಿದ.

ಇಂದ್ರ:- ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಬಲಿರಾಜ, ಅಮರಾವತಿಯ ಆನೆ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಆ ನಂದನದ ಮಂದಾರವನ್ನೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಸುರಭಿಯನ್ನೂ ನೀವೇನೋ ಸೆಳೆದು ತಂದಿರಿ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿದವು. ಈಗ

ಅವು ನಮಗೂ ಇಲ್ಲ, ನಿಮಗೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ನಾವು ನೀವುಸೇರಿ ಆ ಹಾಲಿನ ಹೆಗ್ಗಡಲನ್ನೇ ಕಡೆದು ಬಿಡುವಾ. ಆ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಾ.

ಬಲಿರಾಜ:- ''ದೇವರಾಜ, ನೀನು ಹೇಳುವದೇನೋ ನಿಜ. ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದೇನೋ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಆದರೆ ಅಪರಂಪಾರವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಘೂರ್ಮಿಸುವ ಆ ಹೆಗ್ಗಡಲನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಈ ಮಾತಿಗೆ ದೇವರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಪಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ಕಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು? ಎಂಥ ಕಡಗೋಲನ್ನು ಇಡುವುದು? ಹೇಗೆ ಕಡೆಯುವುದು? ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಅವನ ಮಿದುಳನ್ನೇ ಕಡೆಯ ತೊಡಗಿದವು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸಿ ಆ ದೈತ್ಯದಾನವರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಸಾಗರಗಳಾದವು. ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಮಾತುಕತೆ ವಿಚಾರಗಳ ಮಂಥನ, ಚಿಂತನವಾದರೂ ಯವುದೇ ಯಥಾರ್ಥ ಮಥಿತಾರ್ಥ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ದೇವದಾನವರಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಮಂಥನ ನಡೆದಾಗಲೇ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಾಯಿತು.

ಆಕಾಶವಾಣಿ ಉವಾಚ

''ದೇವತೆಗಳೇ, ದೈತ್ಯರೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಹಾಲಿನ ಕಡಲನ್ನು ಕಡೆಯಿರಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಂದರ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇ ಕಡಗೋಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ. ವಾಸುಕಿ ಸರ್ಪವನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಹಗ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಗಿಯಿರಿ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ದೈತ್ಯರೂ ಕೂಡಿ ಮಂಥನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಿರಿ.'' ಈ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವ ದಾನವರ ಸಂದೇಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೂರವಾದವು. ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ ಆಶೆಯ ಕಿರಣ ಮೂಡಿತು. ಉತ್ಸಾಹ ಹೃದಯ ತುಂಬಿತು. ಎಲ್ಲರ ಮೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಲ ಬಂದಂತೆ ಎನಿಸಿತು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಿದಂತಾಯಿತು. ದೇವತೆಗಳೂ, ದಾನವರೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅರಸರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದರು. ಮಂದರ ಬೆಟ್ಟದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಮುಗಿಲಿಗೆ ಮುತ್ತಿಡುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಎತ್ತರದ ಮಂದರ ಪರ್ವತ. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರತ್ನ ರಾಶಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳಿದಂತಾಗಿತ್ತು ಆ ಬೆಟ್ಟದ ತುಂಬ, ಶ್ರೀಚಂದನ ಹರಿಚಂದನ, ಮಂದಾರ, ಮಾಕಂದ, ಮುಂತಾದ ಹೆಮ್ಮರಗಳ ಹೂಗಳ ಸುಗಂಧ ದಿಗಂತರಾಳವನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಮಳಭರಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಿತು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಸಿರು ಕುಸಿರೊಡೆದು ಮರಕತ ಮಣಿಯ ಇಂದ್ರಚಾಪಗಳನ್ನೇ ಹರಿದು ಹಂಚಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಆ ಶೈಲೇಂದ್ರದ ಬಳಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ''ಗಿರಿರಾಜ, ಸಮುದ್ರಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾವು ಅಮೃತವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಕಡೆಗೋಲಾಗು. ಮೊದಲು ನೀನು ಈ ದಿವ್ಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗಾಗು. ಸಹಕಾರ ನೀಡು'' ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ದೈತ್ಯರ ಈ ಸಾಮೂಹಿಕ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಆ ಮಂದರ ಪರ್ವತವು ಪುರುಷ ರೂಪದಿಂದಲೇ ಎದ್ದು ಬಂದು ಹೇಳಿತು.

ಮಂದರ:- ''ದೇವರಾಜ, ನೀನು ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಪರ್ವತಗಳ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನೇ ಕಡಿದು ಹಾಕಿರುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಆ ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರದ ವರೆಗೆ ನಡೆದು

ಬರುವದೆಂತು! ನನಗೇನೋ ಆ ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಬರುವ ಬಗೆ ಎಂತು? ಬೇಕಾದರೆ ನೀವೇ ನನ್ನನ್ನು ಆ ಹಾಲ್ಗಡಲಿನವರೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಾಗಲೀ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಾಗಲೀ ಒಯ್ಯಿರಿ. ನನ್ನದೇನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ.'' ಹೀಗೆ ಆ ಮಂದರ ಶೈಲೇಂದ್ರದ ಸಮ್ಮತಿ ಪಡೆದ ಸುರಾರರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಯ್ಯುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ದೇವ ದಾನವರು ಕೂಡಿ ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತುಮುತ್ತು ಹಾರಿ, ಗುದ್ದಲಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಆ ಇಡೀ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಿತ್ತುತೆಗೆದರು. ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಅದ್ದನು ಎತ್ತಿಯೂ ಹಿಡಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಆಧರೆ ಮಹತೋಮಹೀಯವಾದ ಆ ಬೃಹತ್ ಬೆಟ್ಟದ ಭೂರಿ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲಾಗದೇ ಎಲ್ಲರೂ ತತ್ತರಿಸಿದರು. ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗ್ಗರಿಸಿದರು. ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಸಿದು ಕುಳಿತರು. ಕೆಲರ ಕಾಲು ಹೋದವು. ಕೆಲವರ ಕೈ ಮುರಿದವು. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಅರೆಜೀವವಾದರು. ಬಹಳ ಜನ ಸತ್ತೇ ಹೋದರು. ಇದ್ದು ಬಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಚೀರ ತೊಡಗಿದರು. ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ದೂರತೊಡಗಿದರು. ಅಳಿದುಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಇಟ್ಟರು. ''ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಾವು ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದು ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಾವಿನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ರಕ್ಷಿಸು, ರಕ್ಷಿಸು.''

ದೇವತೆಗಳ ಈ ಆರ್ತ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾದನು. ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ತನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ, ಹೆಬ್ಬಂಡೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಜಜ್ಜಿ ನುಜ್ಜು ಗುಜ್ಜಾದ ದೇವದಾನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದನು. ಆ ಮಹಾಮತ್ತರವಾದ ಮಂದರ ಮಹೀಂಧ್ರವನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಗರುಡನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಅವನ ದಯಾಮೃತ ಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಪಾತದಿಂದ ಸತ್ತವರು, ಇದ್ದವರು, ಬಿದ್ದವರು, ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಕುಳಿತರು ಆ ದೇವ ದಾನವರ ಬಳಗದವರು. ಆ ದೇವದಾನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅದೇ ಶೈಲ ಶಿಲಾಫಲಕಗಳ ಮೇಲೆ, ಶಿಖರ ಶ್ರೇಣಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಬೆಟ್ಟದ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಗೊಂಡು, ಆ ದೇವದಾನವ ಸಹಿತವಾದ ಮಹಾಪರ್ವತವನ್ನು ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಗರುಡ ಹಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ಹರಿ ಹಾರಿ ಬಂದನು, ಅವನೊಡನೆಯೇ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಕ್ಷೀರವಾರಿಧಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಸಾರಿ ಬಂದರು. ಭಗವಂತನು ಆ ಹಾಲ್ಗಡಲಿನ ನಡುವೆ ಆ ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಇಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅನಂತರ ದೇವ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ವಾಸುಕಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಗ್ಗವಾಗಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಆ ಹೆಬ್ಬಾವನ್ನು ಹಗ್ಗಮಾಡಿ, ಆ ಪರ್ವತದ ಮೈಗೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಬಿಗಿದು ಆ ಹೆಗ್ಗಡಲನ್ನು ಕಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು ದೇವ ದಾನವರು. ಅಗಣಿತರಾದ ಸುರಾಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಸಾಗರದ ಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಲು ಅತ್ಯಂತ ಭಾರಭೂತವಾದ ಆ ಮಹಾಗಿರಿಯು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ನೀರಿನ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತ ರಸಾತಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿತು, ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ

ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ವಿಶ್ವರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಬೃಹದಾಕಾರದ ಆಮೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಬೃಹತ್ತಾದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದನು. ಆ ಮಹಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ದೇವದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಇಂದಿರಾಪತಿಯನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು, ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಮಹಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಂದರಾಚಲದ ಮುಖಾಂತರ ಮಂಥನದ ಕಾರ್ಯ. ಆದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗಂಡಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಕಡೆಯುವ ರಭಸಕ್ಕೆ ಆ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡವು ಆಚೀಚೆ ಹೊಯ್ದಾಡ ತೊಡಗಿತು. ಒಂದೆಡೆಗೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಆಚೀಚೆ ವಾಲುವ ಶೈಲದಿಂದ ಮಂಥನ ಕಾರ್ಯವು ಂದ ಮಂಥರವಾಗುತ್ತ ಕೊನೆಗೆ ನಿಂತೇ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪುನಃ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನು ಆ ಮಂದರ ಗಿರಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಆಧಾರಭೂತನಾಗಿ, ಮೇಲಿನಿಂದ ಅಳುಗದಂತೆ ಆ ಮಹಾಶೈಲವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಹಾಲಿನ ಕಡಲನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಗುವಂತಾಯ್ತು. ಅಸುರರೂ ಅಮರರೂ ಒಮ್ಮನದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ವೇಗದಿಂದ ಸಾಗರದ ಮಂಥನದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಕೆಳಗೆ ವಜ್ರನಿಷ್ಠುರವಾದ ಕೂರ್ಮಪೃಷ್ಠದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಆ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡದ ಸಮ್ಮಂಥನದ ರಭಸದಿಂದ ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರವೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾಯಿತು. ಮಂಥನದ ವೇಗದಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಕಡೆಕಡೆದಂತೆ ಮಂತನದ ಕಾವಿನಿಂದ ವಡವಾನಲವು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಹಾಲಾಹಲದ ವಿಷದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು, ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಕಂಡವನು ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದ. ಕೂಡಲೇ ಕೂಗಿಕೊಂಡ ಆ ದೇವಮುನಿ.

ನಾರದ:- ''ಅದಿತಿ ಕುಮಾರರೇ, ನೀವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿ. ಇದರಿಂದ ಈಗ ವಿಶ್ವಕ್ಷಯಕಾರಿಯಾದ ಉಲ್ಬಣವಾದ ವಿಷವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈಗ, ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಈ ಉಲ್ಬಣ ವಿಷಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಸಮರ್ಥನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈ ಸಾಗರ ಮಂಥನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಿ'' ಈ ದೇವರ್ಷಿಯ ಮಾತನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳುವ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ನಾರದರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೆ ಕಡಲನ್ನು ಕಡೆಯುವ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಭರದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಕಡೆಕಡೆಯಂತೆ ಹಾಲಾಹವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಲ್ಗಡಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಬಂತು. ಅದರಿಂದ ಉಲ್ಬಣವಾದ ವಿಷಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಸುಟ್ಟು ಬೆಂದು ಬೂದಿಯಾಗತೊಡಗಿದವು. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಕಬಳಿಸಹೊರಟ ಈ ಉಗ್ರ, ಉಲ್ಬಣ ವಿಷವು ದೇವದಾನವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರಾಣಾಪಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಸರಿಸತೊಡಗಿತು. ಸುರಾಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕವಾದ ಆ ಭಯಂಕರ ವಿಷವನ್ನು ಕಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಹಾವಿನ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಗೆದು ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿ ನಿಂತರು. ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷರೂಪದಿಂದ ಬಂದ ಈ ಕುತ್ತನ್ನು ಕಂಡು, ಕರುಣೆದುಂಬಿದ ಕೈಲಾಸಪತಿಯು ಆ ವಿಷವನ್ನೆಲ್ಲ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ತಾನೇ ಪಾನ ಮಾಡಿದನು. ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಶಿವನಿಗೆ ಆ ವಿಷವು ಯಾವುದೇ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ವಿಷದ ಗಡ್ಡೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗಿ ನಿರ್ಭಯ

ನಿರಾಂತಕನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಸುಖರೂಪದಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿದವು. ಅನಂತರ ದೇವತೆಗಳು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸಾಗರ ಮಂಥನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮಂಥನದ ಆವೇಗಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಸಮುದ್ರದ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ರತ್ನವೆಂದರೆ ಕಲಾನಿಧಿಯಾದ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ, ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತ ದೇವದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಶಾಂತ ಹಾಗೂ ನಿತಾಂತ, ಶಾಂತವಾದ ಕಾಂತಿಪುಂಜದಂತಿರುವ ಆ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗೈದರು. ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ತಮಗಿರುವ ಚಂದ್ರಬಲವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಆಗ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣಿತದಿಂದ ಹೇಳಿದರು.

ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯ ಉವಾಚ:- ಸುರಸತ್ತಮರೇ, ನಿಮ್ಮದೆಶೆ ಈಗ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಉಚ್ಚ ಗ್ರಹಗಳು ಈಗ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವೆ. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಗುರುಗ್ರಹದ ಯೋಗವಿದೆ. ಬುಧ, ಸೂರ್ಯ, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ, ಮಂಗಳ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ಚಂದ್ರನೊಡನೆ ಸಂಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈಗ ಚಂದ್ರಬಲ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗೋಮಂತ ಮುಹೂರ್ತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಗೆಲುವು ಮತ್ತು ಗೌರವ ತಂದುಕೊಡುವ ಮುಹೂರ್ತ.'' ಗರ್ಗ ಮಹಾಮುನಿಯ ಈ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡ ದೇವತೆಗಳು ಜಯಘೋಷ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಡಲನ್ನು ಕಡೆಯತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ದೇವಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಕಾಮಧೇನು ಎಂಬ ಹಸು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಅನೇಕ ಕಪಿಲ ಗೋವುಗಳು ಬಿಳಿ ಹಸುಗಳು ಕೆಂಪು ಆಕಳುಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಹಂಡಬಂಡ ಹಸುಗಳು ಹೊರಬಂದವು. ಋಷಿಗಳು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ದೇವ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನ ಗೊಳಿಸಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗೋತ್ರಪ್ರವರದ ಋಷಿಪ್ರವರರಿಗೆ ಗೋದಾನವಿತ್ತರು. ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಆ ಮಂಥನದ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಅನಂತರ ಆ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಿಂದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಪಾರಿಜಾತ, ಚೂತ, ಸಂತಾನ ಎಂಬ ನಾಕು ಬಗೆಯ ದಿವ್ಯ ವೃಕ್ಷಗಳು ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತವಾದವು. ಅನಂತರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದಂತಿರುವ ಕೌಸ್ತುಭ ರತ್ನವು ಜಗದಂಡ ಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಕಿರಣ ಕಾಂತಿ ಪುಂಜದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿತು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಎಂಬ ರತ್ನವು ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತವಾಯಿತು. ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಆ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದಾಗ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವ ಎಂಬ ಕುದುರೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅಶ್ವಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದೊಂದು ಅದ್ಭುತ ರತ್ನ. ಅದರ ನಂತರ ಆನೆಗಳ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರತ್ನ ಎನಿಸಿದ ಐರಾವತವು ಹೊರಬಂದಿತು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಪ್ರತಿ ಐರಾವತದಂತಿರುವ ಉಚ್ಚಜಾತಿಯ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಆನೆಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದು ಬಂದವು. ಐರಾವತದ ಗಂಡಸ್ಥಲದಿಂದ ಮದೋದಕವು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ಕೋರೆ ದಾಡೆಗಳು ಅದಕ್ಕೆ. ಅನಂತರ ಮಥ್ಯಮಾನವಾದ ಮಹೋದಧಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಆವಿರ್ಭೂತವಾದ ವಸ್ತುಗಳೆಂದರೆ, ಉನ್ಮಾದಕಾರಿಯಾದ ಮದ್ಯ, ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸುವ ಧತ್ತೂರ, ಕೆಟ್ಟ ವಾಸನೆಯಿದ್ದ ಔಷಧಿ ಗುಣವುಳ್ಳ ಬೆಳ್ಳೊಳ್ಳಿ, ಗಜ್ಜರಿ, ಕಮಲ, ಭಾಂಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನೂ

ಸುರಾಸುರರು ಸಮುದ್ರ ದಂಡೆಗೆ ಒಟ್ಟಿ ಮತ್ತೆ ಆ ಹೆಗ್ಗಡಲಿನ ಒಡಲನ್ನು ಕಡು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಡೆಯತೊಡಗಿದರು. ಈ ಸಲ ಮಾತ್ರ ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚದ ಅಧೀಶಅವರಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪ್ರಕಟವಾದಳು. ವೇದಾಂತಿಗಳು ಅವಳ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆ, ಅನ್ವಿಕ್ಷಕೀ, ಪರವಿದ್ಯೆ, ಮೂಲವಿದ್ಯೆ, ವಾಣಿ, ವೇದಾಂತವಿದ್ಯೆ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಭಕ್ತರು ಇದೇ ಸಮುದ್ರ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿ, ಸಿದಧಿ, ಆಶಾ, ಆಜ್ಞಾ, ವೈಷ್ಣವಿ, ಮಾಯಾ, ಯೋಗಮಾಯಾ ಮುಂತಾಗಿ ನಾನಾ ನಾಮದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂದರೆ, ಸೌಂದರ್ಯದ ಅಧಿದೇವಿ. ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಒಡತಿ. ಸಂಪತ್ತಿನ ಯಜಮಾನಿ. ಕಾಂತಿಯ ಖಣಿ. ಸುದ್ಗುಣಗಳ ಮಣಿ. ವಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಭರಣ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಕಣ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರತ್ನಹಾರ. ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಪೈಜಣ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ವೇತಛತ್ರ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೀಸುವ ಃಶಾಮರ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ, ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ದಿವ್ಯ ದೀಪ್ತಿ. ಉಖ್ಕುವ ತಾರುಣ್ಣ, ಸೂಸುವ ಲಾವಣ್ಣ. ಕಂಡವರಿಗೆಲ್ಲ ಕೈಮುಗಿಯಬೇಕೆನ್ನಿಸುವ ಸಾತ್ವಿಕ ಕಳೆ, ಆ ಜಗನ್ಮಾತೆಯು ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ತನ್ನ ಅಮೃತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಸುರಾಸುರ ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷ ವಿದ್ಯಾಧರ ಕಿನ್ನರ ನರರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿ ಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದಳು. ತಮ್ಮ ಜನ್ಮವೇ ಧನ್ಯ ಎಂದುಕೊಂಡರು ದೇವತೆಗಳು : ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಭಾಗ್ಯವಂತರು ಎಂದುಕೊಂಡರು ಆ ತಾಯಿಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಮುನಿಮನುಜ ಮುನಿಯರೆಲ್ಲರೂ. ಅನಂತರ ಆ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಆಚೀಚೆ ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಭಗವಾನ್ ಮುಕುಂದನ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಕುಡಿನೋಟವನ್ನು ಬೀರಿದಳು. ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಶರೀರ, ಹೊಳೆಯುವ ಕಪೋಲ, ನೀಟಾದ ಮೂಗು, ತೇಜಃಪುಂಜ ಮುಖ. ದಿವ್ಯಕಾಂತಿಯನ್ನು ಚಿಮ್ಮುವ ಅಂಗಾಂಗಗಳು, ವಿಶಾಲವಾದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳ, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವತ್ಸ ಚಿನ್ಹ, ನಾಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ ಪದ್ಮಗಳು. ಅನುಪಮ ಕಾಂತಿ, ಅಮಾನುಷ ಸೌಂದರ್ಯ. ಅಲೌಕಿಕ ತೇಜಸ್ಸು. ಅನನ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಕ್ಷೀರಸಾಗರವನ್ನೇ ನಾಚಿಸುವ ಗಾಂಭೀರ್ಯ. ಅವನ ಈ ನಿಲುವು, ಚೆಲುವು, ಧೀಮಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಂಡ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕೌತುಕ ಪಡೆದು ಅವಾಕ್ ಆಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ತಾನು ಏರಿದ ಆನೆಯನ್ನು ಮುನ್ನೂಕಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಗವಂತನ ಬಳಿ ಸಾರಿದಳು. ತಂಗಾಳಿಗೆ ತೊನೆಯುವ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಬಳಕಾಡುತ್ತ ಆ ಸಿರಿದೇವಿಯು ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಅರಳು ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ನಸುನಾಚುತ್ತ ಆ ನಾರಾಯಣನ ಎಡ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಆ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದ ಹರ್ಷಗೊಂಡ ದೇವ, ದೈತ್ಯ, ಸಿದ್ಧ, ಮುನಿ, ಮನುಜ, ವೃಂದ ವೃಂದಾರಕರೆಲ್ಲರೂ ಜಯಘೋಷ ಮಾಡಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡಿದರು ಅಪ್ಸರೆಯರು ಕುಣಿದರು. ಚಾರಣರು ಪ್ರಶಂಸಿದರು. ಕಿಂಬಹುನಾ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಸಮಸ್ತ ಜನರೂ ಹರ್ಷ ಪ್ರಕರ್ಷದಿಂದ ಪುಲಕಿತಗೊಂಡು ಆ ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನನ್ನು ಹಾಡಿ ಪಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸ್ಕಂಧ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

ಅಮೃತದ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಮೋಹಿನಿಯ ರೂಪದಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತ ಪ್ರಾಶನ, ಶಿವನಿಂದ ರಾಹು ಮುಖದಿಂದ ಚಂದ್ರ ರಕ್ಷಣೆ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಹಾಗೂ ವಿಭೂತಿಧಾರಣೆಯ ಮಹಿಮೆ

ಲೋಮಶ:- ''ಅನಂತರ, ಅದೇ ತಾನೇ ದಂಪತಿಗಳಾದ ಹರಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀದೇವಿಯರನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಭಿವಂದಿಸಿ ದೇವದಾನವರು ತಮ್ಮ ಕ್ಷೀರವಾರಧಿಯ ಮಂಥನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಆಗ ಆದದ್ದು ಭಗವಾನ್ ಧನ್ವಂತರಿಯ ಅವತಾರ. ಚಿರಯೌವ್ವನ, ಸ್ಥಿರ ಆರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಕಟನಾದ ಆ ಧನ್ವಂತರಿಯು ಧೂರ್ಜಟಿಯಂತೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮೇಲೆ ವಿಜಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹಾಪುರುಷ. ಅವನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ತುಂಬಿದ ಎರಡು ಪೂರ್ಣ ಕಲಶಗಳಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ದೈತ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ವೃಷಪರ್ವನು ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದು ಹಾರಿಬಂದು ಧನ್ವಂತರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಎಡೂ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟ. ದೇವತೆಗಳು ಆ ದಿವ್ಯ ಪುರುಷನ ದೇಹಕಾಂತಿಯೆಡೆಗೆ ಅಪಲಕ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈ ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ದೈತ್ಯವೀರರು ಎರಡೂ ಅಮೃತಕಲಶಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾತಾಳದ ಕಡೆಗೆ ಓಟ ಕಿತ್ತರು. ಅವರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ದೇವತೆಗಳು ಓಡಿಬಂದರು. ದೈತ್ಯರನ್ನು ತಡೆದು ಅಡ್ಡ ನಿಂತರು. ಆಗ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಗಂಭೀರನಾಗಿ ನುಡಿದ. ''ಸುರ ಸಹೋದರರೇ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸಾಗರದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನಾವು ಈಗ ಈ ಅಮೃತ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗಿಂತ ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಪದಾರ್ಥಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಕೂಡ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಿ. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಉಳಿದಾವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಮೃತವನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಬೇಡಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ಸುಖರೂಪವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿರಿ. ನಾವು ನೀವು ಸಹೋದರರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಲಹ ಬೇಡ.'' ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಈ ಬಿರುನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿರಾಶೆ ಯಾಯಿತು ಆ ನಿರ್ಜರರಿಗೆಲ್ಲ. ಅಮೃತವು ದೊರಕದ್ದರಿಂದ ದುಃಖವೂ ಆಯಿತು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ. ನಿರುಪಾಯರಾಗಿ ಅವರು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು. ನಡೆದ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅರುಹಿದರು. ದೇವತೆಗಳ ದೈನ್ಯ ದುರ್ದಶೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆ ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನಿಗೆ ಕರುಣೆ ಬಂದಿತು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂತೈಸುತ್ತ ಶ್ರೀಹರಿ ನುಡಿದನು.

ಶ್ರೀಹರಿ:- 'ದೇವತೆಗಳೇ! ಹೆದರಬೇಡಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಸುವ ಬಾರ ನನ್ನದು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಆ ಸುಧಾ ಕಲಶವನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದ ದೈತ್ಯಾಧಮರನ್ನು ನಾನು ವಂಚಿಸಿ ಆ ಅಮೃತವನ್ನು ತರುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಉಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ತಣಿಸುತ್ತೇನೆ'' ಶರಣು ಬಂದವರನ್ನು ಪೊರೆಯುವ ಕರುಣೆಯ ಕೈವಾರಿಯಲ್ಲವೇ ಆ ಸಿರಿಯ ದೊರೆಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿ! ಸರ್ವಸಮರ್ಥನಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ಕೂಡಲೇ ಮೋಹಿನೀ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದನು. ಜಗನ್ಮೋಹಕವಾಗಿತ್ತು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆ ಹೆಣ್ಣು ರೂಪ. ಇತ್ತ ಅಮೃತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾ ಮೊದಲು ತಾ ಮೊದಲು ಎಂದು ಹೊಡೆದಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಅಮೃತ ಕಲಶಕ್ಕೆ ತಾವು ಒಬ್ಬರೇ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಆದ ತನ್ನೊಬ್ಬನದೇ ಸ್ವತ್ತಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಡದಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರು ಕನಿಷ್ಠರಾದವರನ್ನು ಹಳಿದು, ತುಳಇದು ಕಲಶವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಬಲಿಷ್ಠನಾದವನು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಡೆದು ಆ ಅಮೃತ ಕುಂಭದ ಮಾಲೀಕನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಆ ದೈತ್ಯದಳದಲ್ಲಿ ಆ ಅಮೃತ ಕಲಶದಿಂದಾಗಿ ಬಲಾಬಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯೇ ನಡೆದಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಅಸುರ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಏರಾಟ, ಅಮೃತ ಕಲಶದ ಸಲುವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಹೋರಾಟಗಳು ನಡೆದಾಗ ಜಗನ್ಮೋಹಿನಿಯಾದ ಆ ಮೋಹಿನೀದೇವಿಯು ಕಾಂತಿ ಕಿರಣಗಳ ಸರಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಚಿಮ್ಮುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಳು. ವಿಶ್ವಮೋಹನಕಾರಿಯಾದ ಆ ಸೌಂದರ್ಯ ರಾಣಿಯನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಆ ದೈತ್ಯ ದಾನವ ಧುರೀಣರೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ನಿರ್ನಿಮೇಷ ನಯನಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅವರಾರೂ ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪುತ್ಥಳಿಯನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಾವಣ್ಯ ಮಹಾಪೂರವೇ ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತುಳುಕಿ ತೇರೈಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮಾಯಾವಿನಿಯ ಮಧುರ ಮೋಹಕವಾದ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾದ ದಾನವರ ದೊರೆ ಬಲಿರಾಜನು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ:- ''ಸುಂದರಿಯೇ! ನೀನು ನನ್ನ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡು. ಇದೀಗ ಈ ಉದಧಿಯಿಂದಲೇ ಉದಿಸಿ ಬಂದ ಈ ಸೊದೆ(ಅಮೃತ)ಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಾದ ವಿವಾದ ಹೋರಾಟ ನಡೆದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ನೀನು ಈಗ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಡು.

ಮೋಹಿನಿ:- ''ತಲೆ ಇದ್ದವರು ತರುಣಿಯನ್ನು ನಂಬಬಾರದು. ಬುದ್ಧಿಯಿದ್ದವರು ಭಾಮಿನಿಯರ ಮೇಲೆ ವಿಶಅವಾಸವಿರಿಸಬಾರದು. ಹೆಣ್ಣು ಎಂದರೆ ನೀವು ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ? ಸುಳ್ಳು, ಸಾಹಸ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ಲೋಭ, ಮಾಯೆ, ಮಾಲಿನ್ಯ ಇವುಗಳ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀ. ಅವರ ಪ್ರೇಮವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಅವರ ಪ್ರೀತಿ, ಅಂತಃಕರಣ, ಕರುಣೆ ಎಲ್ಲವೂ ತೋರಿಕೆಗೆ ಮಾತ್ರ. ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಗೆ, ಪಶುಗಳಲ್ಲಿ ನರಿ ಹೇಗೆ ಧೂರ್ತವಾಗಿದ್ದೋ ಹಾಗೆ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಧೂರ್ತರು, ಸ್ವಾರ್ಥಪರರು, ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅರಿತವರೇ ಬುದ್ಧಿವಂತರು. ಅಂದಬಳಿಕ ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮೈತ್ರೀಭಾವದಿಂದ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ಇಡುವಿರಿ? ನೀವು ಯಾರು ಎಂದು ನಾನು ಅರಿಯೆ; ನಾನು ಯಾರು ಎಂದು ನೀವು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿರಿ.

ಕರ್ತವ್ಯ ಅಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ನೋಡುವಲ್ಲಿ ನೀವು ನಿಪುಣರೇ ಇರುವಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ನನಗೆ ಈ ನಿಮ್ಮ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿರಿ. ಅನಂತರ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿರಿ.

ಬಲಿರಾಜ:- ''ದೇವಿ! ನಿನ್ನಂಥ ಸುಂದರ ಯುವತಿಯರು ಎಂದೂ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ ಮಾಡಲಾರರು ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನಮಗೆ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದುಕೋ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಈ ದೈತ್ಯ ದಾನವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚು. ನೀನು ಯಾರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಮೃತವನ್ನು ನೀಡುವಯೋ ಅಷ್ಟನ್ನೇ ನಾವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಅಮೃತಹಸ್ತದಿಂದಲೇ ಅಮೃತ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾವು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯ. ಸತ್ಯ''... ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಲೌಕಿಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಆ ದೈತ್ಯರ ಎದುರು. ಅವಳು ಮುಗ್ಧ ಮಧುರವಾದ ಒಂದು ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ತನ್ನ ತುಟಿ ತಟದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಮೋಹಿನಿ:- ''ಅಸುರ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ದೈವೀ ಶಕ್ತಿಯು ನಿಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀವೀಗ ಕೈ ಹಾಕಿದ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಫಲ್ಯದ ಶಿಖರವನ್ನು ಕಂಡಿರುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸುದೀರ್ಘ ಪ್ರಯಾಸದ ಫಲವನ್ನು ಬೇಗನೇ ಕಾಣಲಿರುವಿರಿ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಮಹಾ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಅಮೃತವನ್ನು ಅಧಿವಾಸ ಮಾಡಿರಿ. ಎಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇಡಿರಿ, ಇಂದು ಒಂದು ದಿನ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವ್ರತ ನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಉಳಿಯಿರಿ, ನಾಳೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಮೃತ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಇಂದು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಉಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ, ನಾಳೆ ನಿಮಗೆ ಅಮೃತ ಪ್ರಾಶನದ ಅರ್ಹತೆ ಬರುವುದು. ಬುದ್ಧಿವಂತರು ತಾವು ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಹಣದ ಹತ್ತನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನುಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ನ್ಯಾಯೋಪಾರ್ಜಿತವಿತ್ತಸ್ಯ ದಶಮಾಂಶೇನ ಧೀಮತಾ ।
ಕರ್ತವ್ಯೋ ವಿನಿಯೋಗಶ್ಚ ಈಶ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮೇವ ಹಿ ॥

ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಮೋಹಿನಿಯ ಹಾವಭಾವ ಬಿಂಕ ಬಿನ್ನಾಣ ಮಂದಹಾಸಗಳಿಂದ ಮರುಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವಳು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ 'ಹೂಂ' ಎಂದರು. ಅಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಉಪವಾಸಗೈದರು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಜಾಗರಣ. ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಸರ್ವ ಅಸುರರು ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ದೇವಪೂಜೆ, ಆಹ್ನಿಕ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ಬಲಿರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಅಮೃತ ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ಬಂದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಂಕ್ತಿ ಮಾಡಿ ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಬಲಿ, ವೃಷಪರ್ವ, ನಮುಚಿ, ಶಂಖ, ದುರ್ಮುಖ ಸುದಂಷ್ಟ್ರ, ಸಲ್ಹಾ, ಕಾಲನೇಮಿ, ವಿಭೀಷಣ, ಇಲ್ವಲ, ಕುಂಭ ನಿಕುಂಭ, ಪ್ರಘಸ, ಸುಂದರ, ಉಪಸುಂದ, ನಿಶುಂಭ, ಶುಂಭ ಮುಂತಾದ ದೈತ್ಯ ದುರಂಧರರೆಲ್ಲರೂ ಪಂಕ್ತಿಬದ್ಧರಾಗಿ, ಅಮೃತಪಾನ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಮೋಹಿನಿಯ ಮುಖದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೇಣಿಬದ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತ ದೈತ್ಯ ಪಂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಸುಳಿದಾಡುವ ಆ ಮೋಹಿನಿಯು ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದ ಅತಿಶಯದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮೋಹಕವಾಗಿ

ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಾನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಿನಿಯು ಅಸುರರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಮೋಹಿನಿ:- ಈ ದೇವತೆಗಳು ನಿಮ್ಮ ಅತಿಥಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿರಿ. ಇವರು ಧರ್ಮಾತ್ಮರು, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಇವರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಪರೇಷಾಮುಪಕಾರಂ ಚ ಯೇ ಕುರ್ವಂತಿ ಸ್ವಶಕ್ತಿತಃ ।
ಧನ್ಯಾಸ್ತ ಏವ ವಿಜ್ಞೇಯಾಃ ಪವಿತ್ರಾ ಲೋಕ ಪಾಲಕಾಃ ॥

''ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಯಾರು ಹೆರವರಿಗೆ ಉಪಕಾರಗೈಯುವರೋ ಅವರೇ ಧನ್ಯರು. ನಿಜವಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರೆಂದರೆ ಅವರೇ. ಅವರನ್ನು ಪವಿತ್ರಾತ್ಮರೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.'' ಮೋಹಿನಿಯ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಅಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಸಮ್ಮತಿ ನೀಡಿದರು. ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಮೃತಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಸುಧಾಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. ಆಗ ಮೋಹಿನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅವಳು ಮೋಹಕವಾಗಿ ನಗೆ ಬೀರಿ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

''ಆದಾವಭ್ಯಾಗತಾಃ ಪೂಜ್ಯಾ ಇತಿ ವೈ ವೈದಿಕೀ ಶ್ರುತಿಃ ।''

ಮೊದಲು ಆಗಮಿಸಿದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಥಮತಃ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಎಂದು ವೇದಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೇ ಹೇಳಿರಿ. ನಾನು ಅಮೃತವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಮೊದಲು ಬಡಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಗೋ? ನಿಮಗೋ? ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುವೆ.

ಬಲಿ:- ''ದೇವಿ, ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುವದೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡು. ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಮಾನ್ಯ ನೀಡಿದ್ದೇ ಅಮೃತ''. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ ಬಲಿರಾಜನು ಇಂತು ಸಮ್ಮತಿ ಇತ್ತ ಬಳಿಕ ಮೋಹಿನೀ ದೇವಿಯು ಬಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಮಂದಹಾಸ ಸುಂದರವಾದ ದಯಾಮೃತ ರಸವನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ಕಡೆ ಹರಿಸುತ್ತ ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರರ ಪಾನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳು ಹನಿಸಿದ ಸುಧಾಮೃತವನ್ನು ದೇವತೆಗಳು, ಲೋಕಪಾಲಕರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಯಕ್ಷರು, ಅಪ್ಸರೆಯರು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಕುಡಿದರು. ರಾಹು ಎಂಬ ದೈತ್ಯ ದೂರದಿಂದಲೇ ಸುರಸಮಾಜದ ಸುಧಾಪಾನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನೋಡಿದ. ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ತೆವಳುತ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತ, ಅವನು ಅಮೃತವನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಕುಡಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಇದರ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಕೂಡಲೇ ಭಗವಂತನು ರಾಹುವಿನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಕಡಿದ ತಲೆ ಮುಗಿಲಿಗೆ ಸಿಡಿಯಿತು. ನೆಲದಲ್ಲಿದ್ದ ದಡ ಕೆಳಗೆ ಉಳಿಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ದೈತ್ಯರು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋದರು. ಮಹಾಕಾಯನಾದ ರಾಹು ಇಂದ್ರನನ್ನು ನುಂಗಬೇಕೆಂದು ಬಂದನು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು ತಿಂದು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಅಸುರರು ಆ ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಕ್ಕು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು

ಭಯಭ್ರಾಂತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೆಲಬಿಟ್ಟು ಓಡಿದರು ನಾಕ ಲೋಕದೆಡೆಗೆ. ಅವರು ಸ್ವರ್ಗ ಸೇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಹುವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಾರಿ ಬಂದ. ಎದುರು ನಿಂತ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನುಂಗಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಆ ವಂಚ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ್ದ. ಭೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡ ಚಂದ್ರನು ಶೂಲಧಾರಿ ಶಿವನಿಗೆ ಶರಣುಹೋದ. ''ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೇ, ಪಾರುಮಾಡು. ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಗೊಳಿಸು, ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸು.'' ಎಂದು ಮಹೇಶನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟ. ಚಂದ್ರನ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಸದಾಶಿವ. 'ಹೆದರಬೇಡ' ಎಂದು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅಭಯದಾನ ಮಾಡಿ ಸಂಭ್ರಾಂತನಾದ ಆ ನಿಶಾಕರನನ್ನು ತನ್ನ ಜಟಾ ಜೂಟದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಅಂದಿನಿಂದ ಚಂದ್ರನು ಶಿವನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಮಲಹೂವಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಹುವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ. ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ ''ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮಗೆ! ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆ. ಈ ಚಂದ್ರ ಈಗ ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯ. ಅನಂತರ ಭಕ್ಷ್ಯ. ಅವನು ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ತಲೆ ಏರಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ.

ಶಂಕರ:- ''ನಾನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಿ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಆಶ್ರಯ. ನನಗೆ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಷ್ಟೆ. ದೈತ್ಯರೂ ಅಷ್ಟೆ. ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಬೇಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ; ಕೊಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ '' ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ''ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶಿವನ ಜಟಾಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಏರಿ ಕುಳಿತ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಗಾಬರಿ. 'ಈ ಪೀಡೆ, ಧೂರ್ಜಟಿಯ ಜಟಾಜೂಟದವರೆಗೂ ಬಂದಿತಲ್ಲ! ಇನ್ನು ನನ್ನ ಗತಿ ಏನು?' ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಚಂದ್ರನು ಕರಗಿ ಹೋದ, ಮೈ ಬೆವರಿತು. ಸುಧಾ ಶರೀರಯಾದ ಅವನ ಮೈಯಿಂದ ಅಮೃತವೇ ಬೆವರಿನ ರೂಪದಿಂದ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಆ ಅಮೃತದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ರಾಹುವಿಗೆ ಅನೇಕ ತಲೆಗಳು ಚಿಗುರಿನಂತವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿ. ದೇವಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆ ರಾಹು ರೂಪವಾದ ರುಂಡಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೋಣಿಸಿ ಮುಂಡಮಾಲೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಂಡನ ರೂಪವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಬಿಟ್ಟ ಆ ಶ್ರೀಕಂಠ. ಶಿವನ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಯಂ ಹೂಗಳನ್ನೂ ಏರಿಸಿದರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮಾಡಿದ ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದು. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚುವವರು ಯುಗ ಯುಗಗಳವರೆಗೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನರಾಗಿ ಬಾಳುವರು. ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಶಿವ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ಪುಣ್ಯ. ಅನಂತ ಫಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ಸ್ವಯಂ ಶಿವನೇ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಅದರ ಮಹಿಮೆ ಎಷ್ಟಿರಬೇಡ? ಈ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳು ಏಕ ಮುಖದಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮುಖದವರೆಗೆ ಇರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕ ಮುಖ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯು ಮನುಷ್ಯರು ಧರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಏಕಮುಖ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದವನು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಂಚಮುಖಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಧಾರಣೆಯಿಂದ ರುದ್ರಲೋಕ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಧಾಣೆ ಮಾಡಿ ಆಚರಿಸಿದ ಸ್ನಾನ ಜಪ ತಪ ದೇವಪೂಜೆ ಮುಂತಾದ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನಂತ ಫಲಪ್ರದ.

ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ವಿಭೂತಿಯಿಂದ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ ಧಾರಣಮಾಡಿದರೆ, ರುದ್ರಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ರುದ್ರಸ್ವರೂಪ ಲಾಭ. ವಿಭೂತಿ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ಕಪಿಲಾ ಗೋವಿನ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ ಸುಟ್ಟು, ಆ ಬೂದಿಯಿಂದಲೇ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಇಂಥ ಭಸ್ಮವು ಸರ್ವಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ. ಮೊದಲು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಗುಷ್ಠದಿಂದ ಒಂದು ಅಡ್ಡಗೆರೆಯನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅನಾಮಿಕಾ ಹಾಗೂ ಕಿರುಬೆರಳಿನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಎರಡು ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಮಾನ ಅಡ್ಡ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣುವಂತೆ ಲೇಪಿಸಬೇಕು. ಭಸ್ಮ ರೇಖಾ ವಿಭೂಷಿತ ಶಿವಭಕ್ತನನ್ನು ಶಿವನ ಸಮಾನನೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅವನ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸರ್ವಪಾಪಗಳ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀ ಸ್ಕಂದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫

ಇಂದ್ರನ ಗೆಲುವು, ವಿಶ್ವರೂಪನ ಸಂಹಾರ, ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ನಹುಷರಾಜನ ಅಧಃಪಾತ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪುನಃ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಲೋಮಶ:- ''ದೇವಾಸುರರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆ ಘನಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಕೊಂದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ವಜ್ರಿಯ ಪರಾಕ್ರಮ ಅತ್ಯದ್ಭುತ. ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು ಸುರಪತಿಯ ಈ ಅಸುರ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯ. ಅವನ ಈ ದೈತ್ಯ ಹತ್ಯಾಕೃತ್ಯವನ್ನು ತಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು ಮತ್ತು ಹೇಳಿದರು.

ನಾರದ:- ''ದೇವರಾಜ! ದಾನವ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ವೀರರನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನು ವಧೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಈಗ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯರು. ಮೇಲೆ ಭಯ ಭ್ರಾಂತರು. ಈ ದುರ್ಬಲ ದಾನವರ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದಿಂದ ನಿನಗೆ ಏನು ಲಾಭ? ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನಗೆ ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ, ಶರಣಾಗತರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಮಹಾಪಾಪವಲ್ಲವೆ?''

''ಯೇ ಭೀತಾಶ್ಚ ಪ್ರಪನ್ನಾಶ್ಚ ಘ್ನಂತಿ ತಾನ್ ಯೇ ಮದೋದ್ಧತಾಃ।
ಬ್ರಹ್ಮಘ್ನಾಸ್ತೇಚ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಮಹಾಪಾತಕಸಂಯುತಾಃ ॥

ಯಾರು ಹೆದರಿ ಶರಣು ಬಂದವರನ್ನು ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಹೊಡೆದು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಮಹಾಪಾತಕಿಗಳು. ಅವರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಾತಕಿಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ'' ನಾರದರ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪುರಂದರನು ದೈತ್ಯಸಂಹಾರಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪರಾವೃತ್ತನಾದ. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಈ ದೈತ್ಯವಿಜಯದಿಂದ ಆನಂದತುಂದಿಲರಾಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ದೇವರ್ಷಿಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡಿ ಸುರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಶಚೀ ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಇಂದ್ರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಭಾರೀ ಸಂಭ್ರಮ ಸಮಾರಂಭದಿಂದ ನೆರವೇರಿತು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಜಯೋತ್ಸವ.

ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಸುರಾಸುರ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಉರುಳಿ ಭೂತಲದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಬಲಿರಾಜನು ಗತಪ್ರಾಣನಾಗಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರ ಕುಲಾಚಾರ್ಯರಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಮಾನಸೋತ್ತರ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದ ದೈತ್ಯರು ಗುರುಶುಕ್ರರ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಅವರ ಮುಂದೆ ಈ ದೈತ್ಯ ವಧದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಶಿಷ್ಯಕುಲದ ಈ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಚಾರ್ಯ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಬಹಳ ಖೇದವು ಆಯಿತು. ಕ್ರೋಧವೂ ಬಂದಿತು. ಅವರ ಮರಳಿ ಭೂತಲಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಹೆಣಗಳ ಹಡದಿ ಹಾಸಿತ್ತು. ಶಿಷ್ಯರ ಶವಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಕರುಳು ಕಿವುಚಿತು. ಕಣ್ಣು ಹನಿಯಿತು. ಹೃದಯ ಕುಗ್ಗಿಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಜೀವಿನಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸತ್ತುಬಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರಗೂ ಪ್ರಾಣದಾನ ಮಾಡಿ ಎತ್ತಿ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಪುನರುಜ್ಜೀವಿತರಾದ ಬಲಿರಾಜ ಮುಂತಾದ ದೈತ್ಯರು ಗುರುವಿನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಪೊರಮಟ್ಟು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಿರುಗಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿದರು ಆ ದೈತ್ಯ ಗುರುಗಳು. ಆ ಗುರುವಿನ ಆದೇಶದಂತೆ ಎಲ್ಲ ದಾನವರೂ ದಿತಿಸುತರೂ ತಮ್ಮ ಪಾತಾಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದರು. ಸುಖದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು.

ಶೌನಕರು:- ದೇವರಾಜ ಇಂದ್ರನು ಗುರು ಇಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು? ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ಯಾರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ದೇವ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೇಳಲು ನಮಗೆ ಕುತೂಹಲವಿದೆ. ದಯಮಾಡಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿರಿ.

ಲೋಮಶ:- ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲ ಸಮಯ ಆ ಶಚೀಪತಿಯು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ನಡೆಸಿದ. ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವರೂಪಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವರಿಗೆ ಮೂರು ಮಸ್ತಕಗಳು. ಅವರು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ದೈತ್ಯರಿಗೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಯಜ್ಞಾಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವರ್ಗದ ಈ ಹೊಸ ಆಚಾರ್ಯರು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ಉಚ್ಚಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಣ್ಣ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಪಠಿಸಿ ಮಾನವರಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯದೇ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಬಹುಕಾಲ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಇಡಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೂ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೊಸ ಗುರುವಿನ ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಕೆರಳಿ ನಿಂತ ಆ ನಾಕಲೋಕಾಧಿಪತಿ. ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ವಿಶ್ವರೂಪಾಚಾರ್ಯರ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದ. ದೇವೇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧದ ಭೀಕರ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ತಕ್ಷಣವೇ ಮೃತ್ಯುವನ್ನಪ್ಪಿದರು ಆ ಆಚಾರ್ಯರು. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪ ಆ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ತಗಲಿತು.

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಸುರಾಪಾನಂ ಸ್ತೇಯಂ ಗುವದಂಗನಾಗಮಃ
ಇತ್ಯೇಷಾಮತ್ಯಘವತಾಮಿಯಮೇವ ಚ ನಿಷ್ಕೃತಿಃ ॥
ನಾಮವ್ಯಾಹರಣಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯಾ ಚ ತದ್ವಿಷಯಾ ಮತಿಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಮದ್ಯಪಾನ, ಬಂಗಾರವನನು ಕದಿಯುವುದು, ಗುರುಪತ್ನೀ ಗಮನ. ಮುಂತಾದವುಗಳು ಮಹಾಪಾತಕ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಘೋರ ಪಾಪಗಳ ಪರಿಹಾರಕಾಕೆ ಇರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ. ಅವನಲ್ಲೇ ಚಿತ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು ಭಗವಂತನ ನಾಮ ಧ್ಯಾನಗೈದರೆ ಮಹಾ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುವುವು. ಇಂಥ ಸುಲಭೋಪಾಯವನ್ನು ಕೂಡ ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪವು ಇಂದ್ರನನ್ನು ನುಂಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬರತೊಡಗಿತು. ಹೆದರಿದ ದೇವೇಂದ್ರ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಓಡತೊಡಗಿದ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಓಡತೊಡಗಿತು. ನೆರಳಿನಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪವನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿದ ಸುರರಾಜನು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ನೀರಿಗೆ ಹಾರಿಕೊಂಡನು. ಮೀನು ಮೊಸಳೆಗಳಂತೆ ಮುಳುಗು ಹಾಕುತ್ತ ಬಹುಕಾಲ ಜಲಾಧಿವಾಸಗೈದ, ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷ ಮುಳುಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಯಿತು ಆ ಮಹೇಂದ್ರ ಸಲಿಲ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆರಾಜಕತೆ, ಅಮರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಚಿಂತೆ. ಋಷಿಮುನಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ವೇಗ. ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕುತ್ತು. ಸಜ್ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಆಪತ್ತು. ರಾಜನು ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ದುಃಷ್ಪರಿಣಾಮ, ಅದರ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

ಏಕೋಽಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಹಾ ಯತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರೇ ವಸತಿ ನಿರ್ಭಯಃ ।
ಅಕಾಲಮರಣಂ ತತ್ರ ಸಾಧೂನಾಮುಪಜಾಯತೇ ॥
ರಾಜಾ ಪಾಪಯುತೋ ಯಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೇ ವಸತಿ ತತ್ರ ವೈ ।
ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಚೈವ ಮರಣಂ ತಥೈವೋಪದ್ರವಾ ದ್ವಿಜಾಃ ॥
ಭವಂತಿ ಬಹವೋಽನರ್ಥಾಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ನಾಶಹೇತವೇ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ರಾಜ್ಞಾ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯೋ ಧರ್ಮಃ ಶ್ರದ್ಧಾಪರೇಣ ಹಿ ।
ತಥಾ ಪ್ರಕೃತಯೋ ರಾಜ್ಞಾ ಶುಚಿತ್ವೇನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ॥

ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಾಪ ಮಾಡಿದ ಪಾತಕಿಯು ಇರುತ್ತಾನೋ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಸಜ್ಜನರ ಅಕಾಲ ಮರಣಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ರಾಜನೇ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನೋ ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷಾಮ ಡಾಮರಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ತುಂಬ ಪ್ರಕ್ಷೋಭ ಸಂಕಟದ ವಾತಾವರಣ ಉಂಟಾಗುವವು. ಪ್ರಜೆಗಳ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಅನರ್ಥ ಅನಾಹುತಗಳು ಸಂಭವಿಸುವವು. ಆದುದರಿಂದ ರಾಜರಾದವರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಜರು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರಾದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಧರ್ಮಾತ್ಮರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆ ಧಾರ್ಮಿಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಒಡೆಯನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಮಹಾಪಾಪ ಗೈದುದರಿಂದ ಸರ್ವ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಅದರ ದಾರುಣತೆಯನ್ನು ದುರಂತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತು ದೇವಗಣ ಧುರೀಣರೂ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿದರು, ಇದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಆ ಸುರಾಚಾರ್ಯರು ಶಚೀಪತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಅಗಾಧ ಜಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಅಮರಾವತಿಯ ಅರಸ. ಬಹುಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಆ ಅಮರರ ಅರಸನನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಬಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಆ ಜಲಾಶಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪುರಂದರನನ್ನು ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕೂಗಿದರು. ದೇವೇಂದ್ರನು ನೀರಿನ ನಡುವೆ ಎದ್ದು ನಿಂತ. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು. ನಿಂತಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ. ತಲೆಬಾಗಿ ಗುರುವಂದನೆ ಗೈದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕೇಳಿದ.

ಇಂದ್ರ:- ಗುರುಗಳೇ, ಈ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿದೆಯೇ?

ಬೃಹಸ್ಪತಿ:- ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪರಿಹಾರ ಉಂಟು, ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಪಾಪ ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲ. ವಿಶ್ವರೂಪಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನೀನು ಗುರುವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದ್ದಿ. ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ಗುರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೂ ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದುಹಾಕಿದೆ. ಇದು ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಪಾಪಕರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರೂ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಈ ಮಹಾಪಾತಕದಿಂದ ನೀನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಪುಣ್ಯವು ಕೂಡ ನಶಿಸಿ ಹೋಗಿದೆ, ಒಡೆದ ಗಡಿಗೆಯಿಂದ ನೀರು ಸೋರಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಹಾಪಾಪ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಿಷ್ಠನ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ರವಿಸಿ ಹೋಗುವದು.

ಇಂದ್ರ:- ''ಗುರುಗಳೇ, ನನ್ನ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನನಗೆ ಈ ದುರ್ದೆಶೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಪಾಪದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಹರಿನಾಮಸ್ಮರಣ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಸಲಿಲಾಂತರ್ಗತನಾಗಿಯೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ನಿತ್ಯನಾಮಸ್ಮರಣದಿಂದ ಆ ನಾರಾಯಣನು ಎಂದು ಸುಪ್ರೀತನಾಗುವನೋ ಅದು ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರ, ಅದು ಅಷ್ಟೇ ಬೇಗ ಆಗುವ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅರಾಜಕತೆ ಉಂಟಾಗುವದು ಬೇಡ, ನೀವು ಬೇರೆ ಒಬ್ಬ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನನ್ನು ಹುಡುಕಿರಿ, ಅವನನ್ನೇ ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿರಿ. ನಾನು ಇದ್ದರೂ ಮರಣಹೊಂದಿದಂತೆಯೇ.'' ಇಂದ್ರನ ಈ ಸೂಚನೆ ವೃಂದಾರಕರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾನ್ಯವಾಯಿತು. ಸುರಗುರುವಿನೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಅಮರಾವತಿಗೆ ಮರಳಿದರು. ಶಚೀದೇವಿಯ ಜೊತೆಗೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಮಂತ್ರಲೋಚನೆಗೈದರು. ಆದರೆ ಇಂದ್ರಪದವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರೂ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾರದರ ಸವಾರಿ ಅತ್ತ ಚಿತ್ತೈಸಿತು. ದೇವಲೋಕದ ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ತಕ್ಷಣವೇ ಸುರಸಭೆಯೆದುರು ಅವರೊಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು.

ನಾರದ:- ''ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಇಂದ್ರಪದವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವ್ಯಕ್ತಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರವಂಶದ ನಹುಷ. ಅವನು ಮಹಾತ್ಮ, ಧರ್ಮಾತ್ಮ. ಈಗಾಗಲೇ ಅವನು ತೊಂಬೊತ್ತೊಂಭತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ

ಇಂದ್ರಪದವಿಯ ಅಧಿಕಾರ ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ''. ದೇವತಾಗಣದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಈ ನಾರದರ ಸೂಚನೆಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ವೃಂದಾರಕರ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಮಹೀತಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ನಹುಷರಾಜನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಲು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದರು. ಆ ಚಂದ್ರವಂಶದ ರಾಜನು ಇಂದ್ರಪೀಠವನ್ನು ಏರಲು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಅಮರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು ನಹುಷನ ಸುರಲೋಕದ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣ ಸಮಾರಂಭ. ಮನುಷ್ಯಲೋಕದ ಒಬ್ಬ ಮಾನವನು ಮಹೇಂದ್ರ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಅಂದೇ ಏರಿದ್ದು. ನಹುಷ ಒಬ್ಬ ನರ ಮನುಷ್ಯನಾದರೂ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಂಹಾಸನದಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ದೇವತೆಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು, ಅಪ್ಸರೆಯರು, ಕೈ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರು ಚಾಮರ ಹಿಡಿದರು. ನಾರದರು ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದರು. ಮಹಾಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೊಗಳಿದರು. ಗಂಧರ್ವರ ಗಾನ, ಅಪ್ಸರೆಯರ ನೃತ್ಯ, ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಕೈಂಕರ್ಯ, ಈ ಹೊಸ ವಾಸವನಿಗೆ ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ ನಡೆದವು. ಒಂದೇ ಕೊರತೆ ಎಂದರೆ ಈ ನೂತನ ಪುರಂದರನ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಇಂದ್ರಾಣಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದ ಮೊದಲು ಒಳ್ಳೆ ವಿನಯ ವಿವೇಕಗಳಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನರಲೋಕದ ಆ ನಹುಷರಾಜ. ಆದರೆ ದಿನದಿನವೂ ದೇವಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪರಾಕು ಹೇಳಿ, ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಓಲೈಸಿ, ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕಾಮ ಕೇಳೀ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಎಳಿಸಿತು. ಹಿಂದಿನ ಇಂದ್ರನ ಸತಿಯಾದ ಶಚೀದೇವಿಯು ಇಂದಿನ ಇಂದ್ರನಾದ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸುವ ದಾರ್ಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಬಿಟ್ಟ. ನಹುಷನ ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಮೊದಲು ಆ ಇಂದ್ರಾಣಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು ಅಮರಾವತಿಯ ಆಚಾರ್ಯರು. ಇಂದ್ರನ ರಾಣಿ ಅಷ್ಟೇ ಜಾಣೆ. ಅವಳು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೂಡಿದಳು. ''ಗುರುಗಳೇ, ಈ ನಹುಷ ಒಂದು ನರಲೋಕದ ಹುಳ. ಇವನನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡಲಾರೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿ ಪುರಂದರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯರನ್ನು ಮನಸಾಪಿ ಚಿಂತಿಸಲಾರೆ. ಇಂದ್ರನ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಬರುವುದೇ? ತಾವೇ ವಿಚಾರಿಸಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಯಸುವ ಈ ನರಪ್ರಾಣಿಗೆಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಆ ಅಜ್ಞನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. ''ವಾಹನವಾಗಲು ಯೋಗ್ಯ ಅಲ್ಲದರವರನ್ನು ವಾಹನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ನಹುಷ ಮಹಾರಾಜರು ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು'' ಎಂದು ತಥಾಸ್ತು ಎಂದರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು.

ನಹುಷರಿಗೆ ಸಂದೇಶ ತಿಳಿಸಿದರು. ಕಾಮಾಂಧ ನಹುಷ ವಿಚಾರವಂತನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಅವಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆಯೇ ಶಚೀಸದನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ವಿಚಾರಿಸಿದ ''ವಾಹನವಾಗಲಾರದ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಾನು ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು''? ಈ ವಿಚಾರದ ಚಕ್ರಾರೂಢನಾಗಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚನೆಗೈದ. ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯಿತು. ''ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ವಾಹನರಾಗಲು ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಗೂ ಈಗ ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಎಂದೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನೇ ವಾಹನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಹೆಗಲಮೇಲೆಯೇ ನನ್ನ ಅಂದಣವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ

ಕುಳಿತು ಇಂದ್ರಾಣಿಯ ಸುಂದರ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ನನ್ನ ನಿಬ್ಬಣ ಹೊರಡಿಸುವೆ. ಅಂದರೆ, ಆ ಪುರಂದರನ ಸುಂದರಿಯು ನನ್ನ ವಶವಾಗುವಳು. ನಾನು ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತದ್ದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವದು''. ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ಆ ನಹುಷರಾಜನು ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಇಬ್ಬರು ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು. ಅವರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿಯಾಗಿ ಕಾಮಾತುರನಾಗಿ ಬೇಗ ಬೇಗ ನಡೆಯಲು ಅವರಿಗೆ ಸರ್ಪ! ಸರ್ಪ! ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾವಣೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ತಪಸ್ವಿಯು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಸರ್ಪ ಸರ್ಪ ಎಂದು ಹೂಂಕರಿಸುವ ಆ ನಹುಷನಿಗೆ ನೀನೇ ಸರ್ಪವಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳು' ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತರು. ತಕ್ಷಣವೇ ತಾತ್ಪೂರ್ತಿಕ ದೇವೇಂದ್ರನಾದ ನಹುಷನು ಉರುಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶಾಪದಿಂದ ಬಹುಕಾಲ ಸರ್ಪವಾಗಿ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಇದರಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿಯುವಂತಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಗಳಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಅದಃಪಾತವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನಾಕಾಧೀಶನಾದ ನಹುಷನೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಯೇ ಮದಾಂಧಾ ದುರಾಚಾರಾಃ ಕಾಮುಕಾ ವಿಷಯಾತ್ಮಕಾಃ ।
ವಿಪ್ರಾಣಾಮುಪಮಾನೇನ ಪತಂತಿ ನರಕೇऽ ಶುಚೌ ॥
ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಪದಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಿಚಕ್ಷಣೈಃ ।
ಅಪ್ರಮತ್ತೈರ್ನರೈ ರ್ಭಾವ್ಯಮಿಹಾಮುತ್ರ ಚ ಲಬ್ಧಯೇ ॥

ಕಾಮುಕರಾದ ಮಾನವರು ವಿಷಯಲಂಪಟರಾಗಿ ಮದಾಂಧತನದಿಂದ ದುರಾಚಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಾನವನು ಬಹಳ ವಿವೇಕದಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಜ್ಜೆ ತಪ್ಪದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾತ. ಅಲ್ಲಿ ಅಧಃಪಾತ. ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಧಿಕಾರದ ಮದದಿಂದ ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೇ ವರ್ತಿಸಿದ್ದ ರಿಂದ ನಹುಷರಾಜನು ಕಾಡು ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ಹಾವಾಗಿ ಹರಿದಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಹೊಸ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕಾಮವಾಸನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಉರುಳಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಸುರರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅರಾಜಕತೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ದೇವತೆ ಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮತ್ತೆ ಚಿಂತೆ. ಮತ್ತೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಹೊಸ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು? ಈಗ ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಹುಷನಂತೆ ನೂರಾರು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ರಾಜರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಈ ಪುರಂದರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತುಂಬುವವರು ಯಾರು? ಸುರಸಮೂಹದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಇಂದ್ರಾಣಿಯು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು ಹೇಳಿದಳು. ''ಗುರುಗಳೇ ಮತ್ತು ಸುರಸತ್ತಮರೇ! ನೀವು ಯಾರೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಪುರಂದರರು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿರಿ.'' ಈ ಮಹೇಂದ್ರ ಮಹಿಷಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಇಂದ್ರನು ಅಡಗಿ ಕುಳಿತ ಜಲಾಶಯದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡಕೂಲೇ ಶಚೀಪತಿಯು ಚೀರಿಕೊಂಡು ''ದೇವತೆಗಳೇ! ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಕೆ ಬಂದಿರಿ? ನಾನು ಈಗ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪದಿಂದ

ತಾಡಿತ. ಅದರ ತಾಪದಿಂದ ಪೀಡಿತ. ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೀಗ ತಪಂಗೈಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದಯಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ ನನ್ನನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ'' ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಷಾದ ವಿವ್ಹಲರಾದ ವಿಬುಧೋತ್ತಮರು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಆ ದೇವರಾಜನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ''ದೇವೇಂದ್ರ! ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮಗನಾದ ಆ ವಿಶ್ವರೂಪಾಚಾರ್ಯನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಋಷಿಗಳನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಅನರ್ಹರಿಗೆ ಯಜ್ಞಾನ್ನವನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರೋಪಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೀನು ಅವನನ್ನು ವಧೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನದೇನು ತಪ್ಪಿದೆ? ನೀನು ನಿಷ್ಪಾಪಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆಂದೇ ನಾವು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.'' ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೀರಿನ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಚಂಡಾಲಿಯ ರೂಪದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ''ಪಾಪಿಯಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಮರಾವತಿಗೆ ಹೋಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ.'' ಸುರಗುರು ಉತ್ತರಿಸಿದ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ:- ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾತಕವೇ! ನಿನಗೆ ಇರಲು ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸು.'' ಆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದರು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ''ಭೂಮಾತೆ! ದೇವತಾಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಒಂದಂಶವನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು'' ದೇವತೆಗಳ ಈ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಕೇಳಿ ನೆಲವೆಲ್ಲವೂ ನಡುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಈ ಪಾಪ ಲೇಪನದಿಂದ ನಾನು ಅಪವಿತ್ರಳಾಗಿ ಹೋಗುವೆ ಎಂಬ ಭಯಾತಂಕ ಅವಳನ್ನು ಕಂಗೆಡಿಸಿತ್ತು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಅವಳನ್ನು ಸಂತೈಸಿದರು.

ಬ್ರಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು:- ತಾಯಿ! ''ನೀನು ಹೆದರಬೇಡ, ನೀನು ಎಂದೂ ಪಾಪ ರಹಿತಳು. ಮುಂದೆ ಯದುಕುಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮಧುಸೂದನನು ಜನಿಸಲಿರುವನು, ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಅಂಶಿಕ ಪಾಪವು ಕಳೆದು ಹೋಗುವುದು. ನೀನು ಆಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷಳು ನಿಷ್ಪಾಪಳು ಆಗುವೆ.'' ಭೂದೇವಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು. ಅನಂತರ ದೇವಗುರುಗಳೇ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದರು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ:- ದೇವೇಂದ್ರನ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪದ ಒಂದಂಶವನ್ನು ನೀವೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಇದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುವುದು. ನಿಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಕಡಿದುಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದರೂ ಅವು ಮತ್ತೆ ಅಂಕುರಿಸಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಚಿಗುರಿ ಶಾಖೋಪ ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಹೂತುಕಾತು ಹೊಗರೇರಿ ನಿಲ್ಲುವವು. ಮತ್ತು ನೀವು ಯಾವಾಗಲೂ ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾಗಿ ಉಳಿಯುವಿರಿ.'' ಸುರಗುರುವಿನ ಈ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ನಂಬಿ ಮರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುರಾಧಿಪನ ಪಾಪದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡವು. ಇದರಂತೆ ದೇವತೆಗಳು ಜಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದು ''ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಪಾವಕ ಶಕ್ತಿಯು ನಿಮಗಾಗಲಿ'' ಎಂದು ವರವಿತ್ತು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಸುರಲೋಕ ಪ್ರಮುಖರು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಗಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಕಾಮಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ವರವನ್ನು ಇತ್ತು ಅವರಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ''ಇದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರಿಗೆ ಶುಭೋದಯವಾಗುವುದು'' ಎಂದು ಹರಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ನಾಕು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪಾಪ ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಶಚೀದೇವಿಯೊಡ ಗೂಡಿಕೊಂಡು ಋಷಿಮುನಿಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಪುರಂದರನು ಅಮರಾವತಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ತಾಪಸಋಷಿ ಮುನಿಗಳೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವ ವಿಜೃಂಭಣೆಗಳಿಂದ ಶಚೀ ಸಹಿತವಾದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸುರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಆಶಚೀಪತಿಯು ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮರ ಹರಕೆ ಹಾಗೂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ಹಾರೈಕೆಯಿಂದ ಲೋಕಪಾಲಪದದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾದ. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಳೆ ಬಂತು. ದೇವತೆಗಳ ಹೃದಯ ತುಂಬಿಬಂತು. ಸಜ್ಜನರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯಗಳು ಸಂತಸದಿಂದ ನಲಿದಾಡಿದವು.

ಶ್ರೀ ಸ್ಕಂದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬

ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ತಪಸ್ಸು, ವೃತ್ರಾಸುರನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ದಧೀಚಿಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಸ್ಥಿದಾನ

ಲೋಮಶ:- ''ದೇವೇಂದ್ರನ ಸುಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣದ ಸಮಾರಂಭದ ವಿಜೃಂಭಣೆಯನ್ನು ಕಂಡು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯಾಡಿತು. ಮನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ ಮೂಡಿತು.'' ತನ್ನ ಮಗನಾದ ವಿಶ್ವರೂಪಾಚಾರ್ಯನ ತಲೆ ಕಡಿದು ಹಂತಕನಾದ ಆ ಪುರಂದರನೇ ಮತ್ತೆ ದೇವರಾಜ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಿಯೇ ಈ ಪುಣ್ಯಲೋಕದ ಪವಿತ್ರ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಮೆರೆಯಬೇಕೆ? ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮಗನ ಶಿರಚ್ಛೇ ಮಾಡಿದ ಈ ದುರುಳ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಮರಳಿ ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಕ್ಕದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಾಯ?'' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ. ವಿಶಅವಕರ್ಮನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಡೆದನು. ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸು. ಕಲ್ಲು ಮನಸ್ಸು. ಘೋರ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪಿತಾಮಹ ಪ್ರಸನ್ನ. ಬೇಕಾದ ವರಬೇಡು, ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಆಶ್ವಾಸನೆ. ಪರಮಾನಂದ ಆ ಬಡಿಗನಿಗೆ. ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ:- ''ಭಗವಾನ್! ನನಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಗನಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಮಗ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಮಗ. ಸುರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ವೀರಪುತ್ರ. ಇಂಥ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸು,'' 'ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂದ ಆ ಚತುರ್ಮುಖ. ಬ್ರಹ್ಮನ ವರದಾನ ವ್ಯರ್ಥವಾದೀತೇ! ದೊಡ್ಡವರ ಮಾತಿಗೆ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಫಲ. ಕೆಲಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಓರ್ವ ದಾರುಣ ದೈತ್ಯನ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ. ವೃತ್ರ ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರು. ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ನೂರು ಬಾಣಗಳ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಭೂಪ. ಭೀಕ ಆಕಾರ, ಭಯಂಕರ ಪ್ರತಾಪ, ಘೋರ ರೂಪ. ಭೀಷಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಆ ವೃತ್ರನದು. ಹಿಂದೆ ಅಮೃತಮಂಥನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ ದೈತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಂಜೀವಿನಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ

ಬದುಕಿಸಿದ್ದರಷ್ಟೇ! ಆಗ ಸಂಜೀವಿನಿಯಿಂದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಪಡೆದ ಹೊಸ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನ ವೀರದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ವೃತ್ರನ ಬಳಿ ಸಾರಿ ಬಂದರು. ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಂಚುಹೂಟ ಅವರದು. ಕಾಡು ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಂತಾಯಿತು ಆ ದೈತ್ಯದ್ವಯರ ಸೇನಾಸಮಾವೇಶ, ಪಾತಾಳದಿಂದ ಬಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರ ಜೊತೆಗೆ ಭೂಮಿಯ ಬೇತಾಳದಂತಿರುವ ಆ ವೃತ್ರಾಸುರನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಆಕ್ರಮಿಸಿಬಿಟ್ಟ ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು. ಆ ಭೂಮಂಡಲದ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಋಷಿಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಯಾಕ್ರಾಂತ. ಸುರಪುರದ ನಾಗರಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಚಿಂತೋದ್ಭ್ರಾಂತ. ಎಲ್ಲರೂ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಓಡಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಎದುರು ಕಷ್ಟನಷ್ಟದ ತಮ್ಮ ವ್ಯಥೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೂ ಆ ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಆದಕ್ಕೇನು ಪರಿಹಾರ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದರು.

''ಭಗವಾನ್! ನಾವು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ದಾನವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗೆದ್ದು ವಿಜಯಶಾಲಿಯಾದೆವು. ಅಮೃತಪಾನ ಮಾಡಿ ಅಮರರಾಗಿದ್ದೆವು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎತ್ತುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆ ಯಾರಿಗಿದೆ? ಅಮೃತಪಾನ ಮಾಡಿ ವಜ್ರದೇಹಿಗಳಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಲು ಕೂಡ ಈ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಈ ಭಾರೀ ಘೋರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಇವೆಲ್ಲವು ಜಂಗು ಹತ್ತಿ ಹೋಗುವವು. ಮೇಲಾಗಿ ಭಾರೀ ಭಾರಭೂತವಾದ ಈ ಘೋರ ಆಯುಧಗಳ ಹೊರಲಾರದ ಹೊರೆಯನ್ನು ನಾವೇಕೆ ಹೊರಬೇಕು? ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟರಾಯಿತು'' ಎಂದು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಧೀಚಿ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆವು. ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವರು ನಮ್ಮ ದಾರಿ ಕಾಯ್ದರು. ನಾವು ಯಾರೂ ಹಣಿಕಿ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಕೂಡುವುದು ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ದಧೀಚಿ ಮಹಾಮುನಿಗಳು, ನಮ್ಮ ದಾರಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬೇಸತ್ತರು. ಕೊನೆಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ನೀರು ಮಾಡಿ ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟರು. ಈಗ ಆ ಪಾತಾಳದ ವೇತಾಳಗಳೂ ಭೂಲೋಕದ ನಮ್ಮ ಶತ್ರು ವೃತ್ರಾಸುರನೂ ಕೂಡಿ ಧರಣೀ ಮಂಡಲ ವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕ್ರಮಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವರ್ಗದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿ ಇರುವರು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಒಂದು ಅಸ್ತ್ರವೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂಟಿ ಶಸ್ತ್ರವೂ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಪಾತಾಳದ ಪಾಪಾತ್ಮರನ್ನೂ ಈ ಭೂಲೋಕದ ದುರಾತ್ಮರನ್ನೂ ಎದುರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ನಮಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗ ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು''. ದೇವತೆಗಳ ಈ ಶಂಕಾತಂಕಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಂಸವಾಹನನು ಮಂದಹಾಸ ಬೀರಿ ನುಡಿದ.

ಬ್ರಹ್ಮ:- ''ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಗಳೇ! ಈ ಬಗೆಗೆ ನಾನೊಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ನೇರವಾಗಿ ದಧೀಚಿ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಿ. ''ನಿಮ್ಮ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ನಮಗೆ ನೀಡಿರಿ'' ಎಂದು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ದಧೀಚಿ ಮುನಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದ ಮಹಾತ್ಮನಲ್ಲವೆ! ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಆನಂದದಿಂದ ಕೊಡುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪಾನ ಮಾಡಿದ ಆ ಮುನಿ ಪುಂಗವರ ಒಂದೊಂದು ಮೂಳೆಯೂ ನಿಮಗೆ ಒಂದೊಂದು ಅಮೋಘ ಅಸ್ತ್ರವಾಗುವುದು, ಆದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಜಯ ನಿಶ್ಚಿತ. ಯಶಸ್ಸು ಖಂಡಿತ. ಆ ಮಹಾಮುನಿ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋಯುಕ್ತವಾದ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀವು